

**TØI rapport
337/1996**

Forbruksundersøkelser blant vinterturister og norske kurs- og konferansedeltakere

Viggo Jean-Hansen

ISSN 0802-0175
ISBN 82-7133-987-7

Oslo, oktober 1996

Tittel: *Forbruksundersøkelser blant vinterturister og norske kurs- og konferansedeltakere*

Forfatter: *Viggo Jean-Hansen*

TØI rapport 337/1996
Oslo, oktober 1996
76 sider
ISBN 82-7133-987-7
ISSN 0802-0175

Finansieringskilde:
Nærings- og energidepartementet
NORTRA
Statens nærings- og distriktsutviklingsfond

Prosjekt: O-2138 Forbruksundersøkelse utenom sommersesongen

Prosjektleder: Jan Vidar Haukeland

Emneord: Vinterturisme
Kurs- og konferanse
Forbruksutgifter
Intervjuundersøkelse

Sammendrag:

Rapporten gir en oversikt over turistenes forbruksutgifter i Norge vinteren 1996. Videre gis det en oversikt over forbruket ved ulike overnattingsformer på fire større vintersportsteder. Dette sammenholdes med resultatene av intervjuer som er foretatt ved fergeleier og på Svinesund i det turistene forlater Norge.

Rapporten gjengir også resultatene fra en intervjuundersøkelse blant norske kurs- og konferansedeltakere på hoteller i Norge. Videre oppsummerer rapporten erfaringer med slike forbruksundersøkelser blant turister mer generelt.

Title: *Tourists' expenditures in winter resorts in Norway and Norwegian participants on conferences*

Author: *Viggo Jean-Hansen*

TØI report 337/1996
Oslo, October 1996
76 pages
ISBN 82-7133-987-7
ISSN 0802-0175

Financed by: The Ministry of Industry and Energy
NORTRA
The Norwegian Industrial and Regional Development Fund

Project: O-2138 Surveys on tourists' expenditures in Norway

Project manager: Jan Vidar Haukeland

Key words: Tourism
Winter
Conference
Survey
Expenditures

Summary:

This report is based on two surveys on tourists' expenditures in Norway. The first survey is conducted among winter tourists visting four of the most popular resorts in Norway. The second is a survey conducted among Norwegian participants on conferences arranged in hotels located in various parts of Norway. Lastly, the report summarizes the work with tourists' expenditures surveys in Norway in general.

Language of report: Norwegian

---

*Rapporten kan bestilles fra:
Transportøkonomisk institutt, biblioteket,
Postboks 6110 Etterstad, 0602 Oslo
Telefon 22 57 38 00 - Telefax 22 57 02 90*

*The report can be ordered from:
Institute of Transport Economics, the library,
PO Box 6110 Etterstad, N-0602 Oslo, Norway
Telephone +47 22 57 38 00 Telefax +47 22 57 02 90*

Forord

Denne rapporten er en av to rapporter som er utarbeidet innenfor et TØI-prosjekt som har hatt som formål å undersøke forbruket til norske og utenlandske turister som besøker Norge.

Et viktig formål med undersøkelsen har vært å fremskaffe forbrukstall som kan anvendes i beregninger i forbindelse med utarbeiding av et satelitt-regnskap for norsk reiseliv, som gjøres av Nasjonalregnskapsseksjonen i Statistisk sentralbyrå.

Nærings- og energidepartementet, NORTRA og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) har finansiert prosjektet. Representanter for disse institusjonene har også sammen med annen ekspertise deltatt i en egen referansegruppe bestående av:

- Trygve Belsvik, Nærings- og energidepartementet
- Lars Bringager, Nærings- og energidepartementet
- Håvard Saunes, NORTRA
- Tore Lotsberg, Statens nærings og distriktsutviklingsfond
- Knut Ø. Sørensen, Statistisk sentralbyrå
- Trude Nygård, Statistisk sentralbyrå
- Thor Flognfeldt jr., Høgskolen i Lillehammer
- Grete Karin Berg, Reiselivets Fellesråd (NHO)
- Anders Rødven, Norske Skiheisers Forening

Vi takker referansegruppen for verdifulle innspill og kommentarer underveis i arbeidet med prosjektet. Referansegruppen kan ikke lastes for eventuelle feil eller svakheter i opplegget.

Intervjuerne har gjort en svært god jobb i forbindelse med undersøkelsen. For vinterundersøkelsens del var intervjuerne: Laila Skagestad (Hemseidal/Geilo), Trude A. Ekroll (Hovden), Berit Hvoslef Dahl (Lillehammer), Sondre Amdahl (Trysil). Videre gjorde Sissel Bigseth et meget bra arbeid i kurs- og konferanseundersøkelsen. Intervjuerne takkes for å ha bidratt vesentlig til gjennomføringen av prosjektet.

Rapporten er utarbeidet av forsker Viggo Jean-Hansen. Forskningsleder Jan Vidar Haukeland har vært prosjektleder. Forsker Arne Rideng har bidratt med råd og støtte i arbeidet i prosjektet. Forskningsassistent Berit Grue har bidratt med tabuleringer og arbeid i forbindelse med utkjøringer av datamaterialet. Sekretær Laila Aastorp Andersen har foretatt tekstredigeringen av rapporten.

Oslo, oktober 1996

TRANSPORTØKONOMISK INSTITUTT

Knut Østmoe
instituttjef

Jon Inge Lian
avdelingsleder

Innhold

Sammendrag	I
Summary	i
1 Formål med forbruksundersøkelse av vinterturister	1
2 Tidligere arbeid innen feltet «vinterturisme»	2
3 Om undersøkelsene på vintersportsteder	4
3.1 Planleggingen av undersøkelsene	4
3.2 Gjennomføring av undersøkelsene	4
3.2.1 Trysil.....	4
3.2.2 Lillehammer-området	4
3.2.3 Hemsedal/Geilo	4
3.2.4 Hovden.....	5
3.3 Svarinngang	5
3.4 Representativitet	6
3.5 De enkelte steder undersøkelsen ble gjennomført.....	7
3.5.1 Hemsedal/Geilo	7
3.5.2 Lillehammer-området	7
3.5.3 Trysil.....	8
3.5.4 Hovden.....	9
3.6 Sammenligning med overnattingsstatistikk og andre datakilder.....	9
4 Resultater fra stedsundersøkelsene	11
4.1 Turistenes forbruksutgifter etter nasjonalitet.....	11
4.2 Forbruksutgifter i Norge etter overnattingsform	12
4.3 Forbruksutgifter på de enkelte steder	13
4.4 Nordmenns forbruksutgifter på egen hytte.....	13
4.5 Forbruksutgifter til norske dagsturister	14
4.6 Sammensetningen av forbruket for andre viktige typer av vinterturister.....	15
4.7 Norske vinterturisters inntektsforhold.....	16
4.8 Hvor er de norske turistene bosatt?	17
4.9 En sammenligning av forbruksutgiftene til sommer- og vinterturister.....	18
5 Grenseundersøkelsen vinteren 1996	22
5.1 Formål.....	22
5.2 Gjennomføring av grenseundersøkelsene.....	22
5.3 Resultater fra grenseundersøkelsen	23
5.3.1 Forbruksutgifter pr gjestedøgn	23
5.3.2 De utenlandske turistenes inntekt.....	24
5.3.3 Turistenes reiseerfaring i Norge	25
5.4 Sammenligning av resultatene fra grenseundersøkelsen og stedsundersøkelsene.....	26
5.5 Oppsummering og konkluderende merknader.....	27

6	Kurs- og konferansedeltakere	28
6.1	Bakgrunn	28
6.2	Tidligere studier av forbruksutgifter til deltakere på konferanser i Norge.....	28
6.2.1	Undersøkelse av internasjonale kongresser i Norge	28
6.2.2	Andre undersøkelser av norske kursdeltakeres utgifter	29
7	Kurs- og konferanseundersøkelsen vinteren 1996	30
7.1	Formål	30
7.2	Utvalget av hoteller	30
7.3	Representativitet i undersøkelsen.....	31
7.4	Resultater fra undersøkelsen	33
7.4.1	Forbruksutgifter pr gjestedøgn.....	33
7.4.2	Forbruksutgifter etter kursdeltakerenes næringstilknytning	35
7.4.3	Hvem betaler kurset og oppholdet?.....	35
7.4.4	Kursdeltakerenes inntektsforhold	35
7.5	Oppsummering og konklusjoner	36
8	Oppsummering av arbeidet med forbruksundersøkelsene i sommer- og vintersesongene 1995 og 1996	37
8.1	Bakgrunn	37
8.2	Metodiske erfaringer fra gjennomføringen av forbruksundersøkelsene	38
8.3	Behovet for videre analyser	42
8.4	Behov for videre undersøkelser	44
8.4.1	Forretningsreisende nordmenn og utlendinger	44
8.4.2	Utenlandske deltakere på kurs- og konferansereiser eller kongressreiser	45
8.4.3	Skuldresesongturisme	45
8.4.4	Norske turistenes forbruk i utlandet	46
	Litteraturliste	47
	Vedlegg	
	Vedlegg 1: Tabeller	49
	Vedlegg 2: Spørreskjemaer	55

Sammendrag:

Forbruksundersøkelser blant vinterturister og norske kurs- og konferansedeltakere

I denne rapporten presenteres resultater fra forbruksundersøkelsene blant vinterturister og norske kurs- og konferansedeltakere på hotell i Norge. Dessuten oppsummeres noen generelle erfaringer fra arbeidet med slike undersøkelser. Det pekes til slutt på de store analyseutfordringer og muligheter som ligger i dette statistiske materialet.

Rapporten består av tre deler med hovedvekt på første del:

- Forbruksundersøkelse blant vinterturister
- Forbruksundersøkelse blant norske kurs- og konferansedeltakere
- Generelle erfaringer med forbruksundersøkelser blant turister

Vinterferieundersøkelsene

Vinterundersøkelsene ble utført på fire typiske vintersportsteder; Hemse-dal/Geilo, Lillehammer-området, Trysil og Hovden i Setesdal. Disse stedene ble valgt ut fordi de er sentrale vintersportsteder med både ett (eller flere) alpintilbud og et godt utbygd løypetilbud. I tillegg ble det gjennomført en forbruksundersøkelse blant utenlandske turister på grensen til Sverige og ved fergeterminaler i det turistene forlot Norge.

Hovedtyngden av intervjuarbeidet i stedsundersøkelsene ble gjennomført i ukene 7, 8, og 9. Intervjuarbeidet på grensen og fergeterminalene ble gjennomført i løpet av februar og mars måned. Intervjuene på vintersportstedene ble gjennomført ved at informantene mottok et spørreskjema på sitt eget språk for utfylling.

Stedsundersøkelsene har i alt 2271 intervjuer, mens grenseundersøkelsene har 461 (halvparten på Svinesund og halvparten på fergeterminalene i Oslo og Kristiansand).

Hovedresultatene fra undersøkelsene blant norske turister på de fire vintersportsstedene er som følger:

- Forbruket er høyt sammenliknet med sommerturister (593 kroner mot 375 kroner pr gjestedøgn). Dette gjelder også innen samme overnattingsform. (Utgifter til skiaktiviteter er en viktig grunn til forskjellen.)

Rapporten kan bestilles fra:

Transportøkonomisk institutt, Postboks 6110 Etterstad, 0602 Oslo

Telefon: 22 57 38 00   Telefax: 22 57 02 90

- Forbruksutgifter pr gjestedøgn er omtrent like høye for turister på hotell og i leid hytte, mens turister i egen hytte skiller seg ut med langt lavere forbruk.
- Forbruket er klart høyest i Hemsedal/Geilo og lavest i Lillehammer. Trysil og Hovden kommer i en mellomkategori.

Tabell S1. Totale forbruksutgifter for norske vinterturister. Kr pr gjestedøgn.

	Alle	Hemsedal	Lillehammer	Trysil	Hovden
Nordmenn	593	827	337	592	610
Hotell	667	828	570	407*	774
Hytte (egen)	371	569	209	335*	395*
Hytte leid	625	875	353	647	545*

*estimatet basert på få observasjoner (færre enn 20 observasjoner)

Når det gjelder utenlandske turister, viser grense- og stedsundersøkelsene noe ulike resultater. I stedsundersøkelsene er de totale forbruksutgifter 628 kroner pr gjestedøgn, mens de er 586 kroner pr gjestedøgn i grenseundersøkelsen.

Tabell S2. Totale forbruksutgifter pr gjestedøgn etter nasjonalitet og overnattingsform. Kr pr gjestedøgn. Antall respondenter (N).

Turistkategori	Grenseundersøkelsen		Stedsundersøkelsen	
	Kr	N	Kr	N
Alle utlendinger	586	442	628	1434
svensker	458	114	669	375
dansker	597	285	553	801
Alle utenlandske hotellturister	847	91	702	487
Alle utenlandske hytteturister	493	277	577	764
Alle utenlandske turister på slekt- og vennebesøk	350	74	688	35

Årsaken til forskjellen ligger i sammensetningen av dansker og svensker som utgjør 85 - 90 prosent av utenlandske vinterturister.

I stedsundersøkelsene fant vi at svensker har høyere utgifter enn dansker, mens i grenseundersøkelsene er det omvendt. Der finner vi at danskene har høyere forbruk enn svenskene. Dette skyldes at det er mange svensker med i Hemsedal/Geilo undersøkelsen, der alle turister har et høyt forbruk, mens danskene er bedre representert på rimeligere steder, som f.eks Lillehammer-området.

Utlendingene har noe høyere utgifter i gjennomsnitt enn nordmenn på alle stedene vi har undersøkt, unntatt på Hemsedal/Geilo. Her har nordmenn på hotell og leid hytte svært høye forbruksutgifter pr gjestedøgn.

Hovedforskjellene i utenlandske turistenes forbruk skyldes forskjeller i ferieform. Både forskjeller mellom nasjonaliteter og steder har sin bakgrunn i

variasjon i omfanget av alpinferie i forhold til mer tradisjonell nordisk skiferie. Turistenes inntektsforhold kan i liten grad forklare disse forbruksforskjellene.

Kurs- og konferanseundersøkelsen

Denne undersøkelsen ble gjennomført vinteren 1996 på i alt 9 konferansehoteller i alle landesdeler unntatt i Trøndelag og Agder/Rogaland. Østlandet utenom Oslo og Akershus er best representert i undersøkelsen. De 442 respondenter som er med i undersøkelsen, er godt fordelt mellom ulike næringer og mellom offentlig og privat virksomhet. Alle kursdeltakere har deltatt på yrkesbetingete kurs. Kurs av privat karakter er ikke med. Til tross for det beskjedne antall respondenter har undersøkelsen bra representativitet i forhold til totalpopulasjonen av norske yrkesbetingete kurs- og konferansedeltakere i Norge.

Resultatene fra undersøkelsen viser at total forbruksutgift pr gjestedøgn er 1102 kroner. I tillegg kommer utgifter som er betalt av andre enn kursdeltakeren (betalt av f eks arbeidsgiver eller av andre firmaer eller personer). Disse er på 474 kroner pr gjestedøgn. Total forbruksutgift for deltakelse på et kurs eller en konferanse pr gjestedøgn blir dermed på gjennomsnittlig 1576 kr. Oppholdet på slike kurs- eller konferanser i vårt utvalg var på 2,7 døgn. Dette tilsier at totalt forbruk pr deltaker pr konferanse var på 4247 kroner.

Deltakere sysselsatt innen primærnæringene, vareproduserende næringer, varehandel og samferdsel og innen undervisning hadde høyere samlet utgift enn sysselsatte innen bank, forsikring, offentlig administrasjon og interesseorganisasjoner. Forskjeller i oppholdets lengde er viktigste grunn for denne forskjellen.

Vi har sammenlignet disse resultatene med resultater fra en undersøkelse av internasjonale kongresser i Norge som ble gjennomført i 1992. Sammenligningen viser, etter at vi har korrigert for den generelle prisstigningen mellom de to undersøkelsestidspunktene, noe lavere utgifter enn det kongressundersøkelsen indikerer. I lys av at kongressundersøkelsene bare ble gjennomført i større byer i mer prestisjefulle omgivelser (hoteller etc), synes våre funn å være rimelige.

Oppsummering av arbeidet med forbruksundersøkelser i Norge

Det er foretatt et betydelig intervjuarbeid av norske og utenlandske turisters inntektsforhold og forbruksutgifter i Norge på to tidspunkter 1989/91 og dessuten i 1995/96. Den samlede størrelsen av utvalgene var på nesten 13 000 respondenter i 1989/91 og 11 000 i 1995/96. Forbruksundersøkelsene har vært gjennomført på noenlunde lik måte og resultatene fra undersøkelsene er sammenlignbare også fordi de er gjennomført på de samme steder på begge tidspunkter. I denne siste delen av rapporten er det trukket opp en del sammenlignende resultater og erfaringer som vi har fra vårt arbeid med slik undersøkelser.

De viktigste erfaringene vi har fått ved å gjennomføre slike undersøkelser gjelder særlig skjemaformering med mange språkvarianter, intervjuform, stedsvalg av undersøkelsene, valg av gjennomføringstidspunkt for intervjuene og arbeidsformen for intervjuerne. Det er også viktig å klargjøre hvilke turistkategorier en særlig ønsker å få godt representert i undersøkelsen.

Videre har vi rapportert om en del observerbare signifikante forskjeller i forbruksutgifter blant ulike grupper av turister. Sentrale resultater er oppsummert i denne delen av rapporten. I det følgende vil vi bare omtale *partielle* endringer eller endringer som er av typen *ceteris paribus* («alt annet likt»).

- Dersom den personlig inntekten eller husholdningsinntekten (ikke så signifikant) øker, vil forbruksutgiftene ha en tendens til å øke.
- Dersom avstanden er stor mellom Oslo og hovedstaden i landet turisten kommer fra, øker forbruksutgiften pr gjestedøgn. Dette gjelder bare for vestlige, industrialiserte land.
- Jo dyrere overnattingsform, desto høyere forbruksutgift pr gjestedøgn, men samtidig vil varigheten av oppholdet bli kortere. Dette medfører at forskjellene i de totale forbruksutgifter ved hele oppholdet som turister har ved ulike overnattingsformer, jevnes ut mellom overnattingsformene.
- Jo høyere prisnivå på stedet, desto høyere forbruksutgifter. For enkelte steder i Norge (turismagneter) opphetes den lokale økonomien slik at prisnivået på stedet skrus opp. Dette har vi sett om sommeren i Geiranger/Stryn, Nordkapp og lignende steder med sterk økning i etterspørselen i løpet av en kort, hektisk turistsesong.

Andre trekk er at i intervjuer foretatt ved grensen (i det turisten forlater Norge) kan en ofte observere større forskjeller i forbruksutgifter pr gjestedøgn enn det som registreres innenfor ett sted.

Vi har registrert to typer forbruksutgifter; «forbruket i går» og «forbruket før reisen starter». Det relative forholdet mellom disse to kategoriene skifter mot relativt større forhåndsbetalt andel når turisten kommer fra et land som ligger langt fra Norge og har liten reiseerfaring.

Gruppereisende turister har gjennomgående et høyere forbruk enn gjennomsnittet av individuelle reisende. Dette kan forklares i noen grad ved at de førstnevnte har finansiert «bunnkonsumet» lenge før selve reisen ble foretatt.

Til slutt avrundes rapporten med noen kommentarer til gjenværende typer av forbruksundersøkelser som ikke er dekket. Dette gjelder særlig utlendinger på forretningsreise, norske turister på ferie i utlandet og reisende i skuldresesongen.

Summary:

Tourists' expenditures in winterresorts in Norway and Norwegian participants on conferences

The present report covers three topics:

- a tourists' expenditures survey of winter tourists in Norway
- an expenditure survey of Norwegian participants in domestic conferences
- general experiences drawn upon the work with tourists' expenditures surveys in Norway

The main focus in the report is on the first topic.

During February and March 1996 two tourist expenditure surveys were conducted in Norway. One survey was carried out at four important winter resorts in Southern Norway. The other survey was carried out at the border to Sweden and at the ferry terminals in Oslo and Kristiansand. In the latter survey the tourists were asked to fill in a questionnaire just before leaving Norway after their holiday. There were over 2700 respondents in the two surveys. In the survey carried out at the border we received 471 responds (all foreigners) while in the resort survey we received close to 800 Norwegian responds in addition to 1500 foreign questionnaires.

The results from the survey carried out in the four winter resorts show that the average expenditures per guest night were 593 NOK for Norwegians' expenditures and 628 NOK for foreigners' expenditures.

Table S1. Winter tourists' expenditures in NOK per guest night by nationality and by type of accomodation. N = number of observations in the surveys.

Nationality of the tourist (type of survey)	Hotels	Cabins	All	N
Norwegians (resort)	667	625	593	782
Foreigners (resort)	702	577	628	1489
Foreigners (border)	847	493	586	471

As seen from table S1 the resort estimates for foreigners vary less than the border survey estimates. This is due to more homogeneity among the tourists in the winter resorts compared to the respondents in border survey that was conducted.

The conference survey was also conducted in March 1996. The survey was carried out in 11 conference hotels at different locations in all parts of

Norway. The survey was conducted to investigate the domestic travellers' expenditures' for such travel. The number of questionnaires received and analysed in the survey was 442. They represented, however, a variety of branches and industries.

The estimated expenditures per guest night paid by the conference tourists were 1102 NOK. In addition, the conference tourists responded that others paid 474 NOK for their attendance. Totally the conference expenditures were 1576 NOK per guest night. The average length of a conference stay was 2.7 nights. The total expenditures for Norwegians to attend a domestic conference were therefore 4247 NOK.

The third part of the report is devoted to summarizing the experiences that can be drawn from the work of tourists' expenditures surveys. This work has gone on since 1989 in two waves; one in 1989/91 and the other one recently in 1995/96.

If we just focus on the partial relative differences in the tourists' expenditures, the following pattern is observed:

- The expenditures increase by an increase in the tourist personal income and , however, not as significantly in the tourist's household income.
- The more expensive type of accommodation the tourist choose, the higher the tourists' expenditures tend to be also for other expenditures than accommodation.
- The price level on popular tourist resorts has a tendency of increasing beyond decency during a short hectic season.
- Interviews carried out at the borders gave bigger variances in the estimates compared to the estimates based upon interviews from specific winter resorts
- Tourists visiting Norway based on all inclusive tours have higher expenditures compared to individual tourists (who are similar to the inclusive tourists in all other aspects).

Still there are some types of tourists' expenditures that are not covered in our surveys. These are foreign business travel in Norway, tourists' expenditures during the shoulder seasons and Norwegians' holiday travel abroad.

1 Formål med forbruksundersøkelse av vinterturister

Tidligere er det gjennomført forbruksundersøkelser for sommerturister i Norge. Den første undersøkelsen ble gjennomført av hotellturister i Norge (se Jean-Hansen, 1990). Senere ble det gjennomført en større forbruksundersøkelse av alle overnattingsformer i 1991 (Jean-Hansen og Ryntveit, 1992). I 1995 ble det gjennomført nok en undersøkelse av sommerturister i Norge (Haukeland og Grue, 1996).

Formålet med denne forbruksundersøkelsen er å gi noen robuste nøkkeltall for vinterturisters forbruk i Norge. Vi er primært interessert i forbruket pr gjestedøgn for ferie- og fritidsturister på vintersportsteder i Norge.

Videre er det interessant å undersøke dette forbruket i relasjon til det forbruket vi kan beregne at turister som krysser riksgrensen, har hatt i Norge.

Problemstillingen som vi vil forsøke å besvare, er om forbruket på typiske vintersportsteder er relativt sett høyere eller lavere enn det vi finner i grenseintervjuene for lik overnattingsform. Den generelle grensetrafikken består av en trafikk som har større variasjonsbredde og har en noe annen karakter enn det vi forventer å finne på et typisk norsk vintersportsted.

Et annet viktig formål med disse forbruksundersøkelsene blant turister er å gi et bedre grunnlag for å stille opp satelittregnskap for turistnæringen. Dette arbeidet foretas nå av de fleste OECD-land og utføres i Norge av Nasjonalregnskapsenheten i Statistisk sentralbyrå. Til nå har en bare hatt tall for sommerturister. Denne undersøkelsen vil gi et korrektiv til disse og skal være en utfyllende undersøkelse som gir et bedre grunnlag til å foreta slike regnskapsoppstillinger.

2 Tidligere arbeid innen feltet «vinterturisme»

I et arbeidsnotat fra SNF i SIR-prosjektet har Stein Tingstad (1993) sett på vintersportsteder som produkt og intervjuet turoperatører etter forskjellige kriterier. Et av kriteriene er om turoperatøren anser stedet som rimelig eller dyrt som vintersportsted. Med rimelig eller dyrt menes muligheter for også å kunne feriere rimelig på stedet. Det er ikke mange studier av vintersportsteder i Norge og hvilke forbruksmuligheter det er på hvert sted, men det interessante ved studien til Tingstad er at alle våre undersøkelsesområder er med i studien unntatt Lillehammer-området.

Tabell 2.1. Kriterieverdier for prisnivå og tilgjengelighet foretatt av nøkkelinformanter. (1 er negativ kriterieverdi og 7 er positiv vurdering.)

	Trysil	Hemsedal	Geilo	Hovden	Gj.snitt
Prisnivå	3,7	3,9	2,8	4,3	3,7
Tilgjengelighet	4,3	4,8	6,2	3,2	4,6

Kilde:Tingstad, S.(1993)

Verdiskalaen går fra 1 (negativ vurdert) til 7 (positivt vurdert). Geilo vurderes som lett tilgjengelig (6,2), men det er vanskelig å finne rimelige overnattingstilbud (verdi 2,8) i dette området. Hemsedal er et sted med dårligere tilgjengelighet enn Geilo, men samtidig oppfattes det som rimeligere.

Hovden er billig, men området oppfattes som lite tilgjengelig. Trysil ser vi ligger nær gjennomsnittet for stedene vi har sett på i begge kriterier.

Dette er altså oppfatninger sentrale nøkkelinformanter har om disse stedene som vintersportsteder. Det er slett ikke sikkert at vi finner lignende ranking av det faktiske forbruket mellom våre områder, men dette er hva en vil forvente å finne i rankingen av kostnadsnivåene for områdene.

En annen stor undersøkelse er det såkalte Hol-prosjektet som ble rapportert i fem delrapporter. Prosjektet ble gjennomført i Hol kommune i begynnelsen av 80-årene og omfattet alle former for reiseliv innenfor denne kommunen. En av delrapportene (Ericsson og Vonlanthen, 1986) var basert på en større gjesteundersøkelse som fokuserte på bruken av hytter i området, også om vinteren. Undersøkelsen ble gjennomført i 1983/84 og omfattet bare norske respondenter. Forbruket blant hytteeiere på Geilo var nær 30 prosent høyere pr gjestedøgn enn for andre områder i undersøkelsen. Ifølge forfatterene skyldes dette at varetilbudet på Geilo var såvidt mye større enn de andre stedene undersøkelsen omfattet (Myrland, Hovet/Hol, Ustaoset, Haugastøl, Skurdalen). Forbruksutgiftene pr gjestedøgn var såvidt lave som 65 kr på

Geilo, mens de tilsvarende gjennomsnittlige utgiftene bare var 51 kr i hele undersøkelsen for personer som bodde på egen hytte.

Hol-prosjektet samlet også inn forbruksutgifter pr gjestedøgn for turister som overnattet på kommersielle overnattingssteder på vinter- og påskeferie.

Tabell 2.2. Forbruksutgifter pr gjestedøgn i vinter- og påskeferie 1982 for norske turister etter kommersiell overnattingsform i Hol kommune. Kr pr gjestedøgn.

Overnattingsform	Hotell	Pensjonat	Appartement	Camping
Overnatting og serveringstjenester	403	233	129	67
Aktiviteter	28	14	28	38
Varekjøp	32	33	32	54
Forbruksutgift pr gjestedøgn ialt	463	280	199	159

Kilde: Hol-prosjektet: Reiselivsnæringen og den lokale økonomi (R.E. Akselsen 1982)

Dette viser relativt høye forbruksutgifter. Den generelle prisutviklingen fra vinteren 1982 til vinteren 1996 har vært på 95 prosent, eller kanskje noe mer for typiske varer og tjenester som turister gjør bruk av; 97 til 98 prosent. Dette vil si nær en dobling av prisnivået av de utgiftene som ble rapportert i Hol-prosjektet. Dette skulle i såfall tilsi at forbruksutgiftene på hotell i *gjennomsnitt* burde i dag ligge noe over 900 kr pr gjestedøgn, mens rimelige pensjonater burde ligge nær 550 kr pr gjestedøgn.

En annen undersøkelse også gjennomført på midten av åttitallet er «Alpinundersøkelsen 1984», som ble foretatt av Telemark DH (Andreassen, Lexau og Flåtsund 1985) på oppdrag fra Reislivsseksjonen i Samferdselsdepartementet. Undersøkelsen omfattet 1427 intervjuer i Hol, Hemsedal og på alpinsteder i Telemark (Lifjell, Vrådal og Gautefall). De fleste respondentene var yngre enn 45 år. Mer enn 75 prosent av dem som ble intervjuet, var yngre enn 31 år. Intervjuperioden var på hele 9 uker og omfattet 11 alpinanlegg på disse tre alpinstedene. Forbruksutgift var ikke et prioritert spørsmål, men gjennomsnittlig forbruk blant alpinturistene som dagsturister ble rapportert. Dette var bare på 72 kr pr dagsturist. Utgiften som det ble spurt om, begrenset seg til selve forbruket i alpinbakken.

3 Om undersøkelsene på vintersportsteder

3.1 Planleggingen av undersøkelsene

Forbruksundersøkelsene av vinterturistene ble gjennomført i løpet av de tre ukene fra mandag 12. februar til og med søndag 3. mars 1996. Det vil altså si ukene 7, 8 og 9. Uke 8 var vinterferieuken for Oslo- og Akershus-skolene, mens uke 9 var skolefri for de andre større byområdene i Sør-Norge (Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand).

Det ble ansatt fire intervjuere til å utføre intervjuarbeidet. Tre av de fire var godt kjent på stedene de foretok intervjuene. Undersøkelsene ble gjennomført i Trysil, Lillehammer-området, Hemsedal/Geilo og Hovden i Setesdal.

Alt i alt ble det gjennomført 2269 intervjuer i løpet av disse 11 intervjuukene. På Hovden var intervjutiden noe redusert i forhold til de andre tre stedene.

Intervjuerne ble bedt om å føre en loggbok over hvor i området de oppholdt seg hver dag i intervjuperioden. Vi har derfor god kunnskap om på hvilke tidspunkter og på hvilke steder intervjuene ble foretatt. Dette er nærmere beskrevet for hvert område i de følgende avsnitt.

3.2 Gjennomføring av undersøkelsene

3.2.1 Trysil

I Trysil har intervjuperioden gått over et noe lengre tidsrom enn i de øvrige områdene. Intervjueren startet opp allerede i begynnelsen av februar og avsluttet i midten av mars.

I Trysil prioriterte intervjueren særlig hytteområder (36 prosent) og langrennsløyper (24 prosent). De resterende 40 prosent er spredd på en rekke steder innen Trysilområdet. tyngdepunktet av intervjuene ble utført i uke 7, 8 og 9. Nærmere redegjørelse i intervjuarbeidet i Trysil er gitt i tabell 3.1 i tabellvedlegget.

3.2.2 Lillehammer-området

På Lillehammer ble intervjuene foretatt på Sjusjøen, Hafjell og Kvitfjell.

Det var godt vær i hele perioden og arbeidet gikk greit. Sjusjøen og Hafjell var de stedene hvor intervjueren foretok flest intervjuer og tilbragte mest tid. Nærmere redegjørelse for intervjuarbeidet i Lillehammer-området er gitt i tabellvedlegget.

3.2.3 Hemsedal/Geilo

I Hemsedal ble intervjuene foretatt i Hemsedal sentrum, i bakkene og på slutten av intervjuperioden ble det dessuten gjennomført en del intervjuer på Geilo. Noen få intervjuer ble foretatt i Gol (på jernbanestasjonen).

Bare 80 prosent av intervjutiden ble anvendt i Hemsedal, 14 prosent i Geilo og omlag 6 prosent på Gol. Se tabell 3.3 i tabellvedlegget.

3.2.4 Hovden

På Hovden har det vært snemangel hele perioden. Dette har bidratt til liten turisttrafikk og dermed færre intervjuer enn for de andre områdene. Det ble dessuten av budsjettmessige grunner valgt en noe kortere intervjuperiode på Hovden enn på de tre andre vintersportstedene. Intervjuing av hotellgjester ble nok prioritert sterkere på Hovden enn på de øvrige stedene. Se tabell 3.4 i vedlegget.

3.3 Svarinngang

Vi har mottatt ialt 2319 skjemaer i denne vinterundersøkelsen fra de fire stedene undersøkelsen ble gjennomført. Dette er klart langt over det måltallet (1200 skjemaer) som vi hadde satt som et minimumsmål for undersøkelsen. Dette bidrar til at vi kan gjennomføre analyser for nordmenn, dansker, svensker og andre utlendinger for de vanligste overnattingsformene (hotell og hytte) for hvert av de tre av stedene. På Hovden må vi slå sammen resultatene noe mer.

Tabell 3.1. Skjemainngang i vinterundersøkelsen etter intervjusted og turistenes nasjonalitet. Antall skjema. Absolutte tall og prosent.

Sted	Nordmenn	Dansker	Svensker	Tyskere	Andre utlend.	Alle	Prosentandel
Lillehammer	261	234	72	92	79	738	31,8
Hemsedal	321	262	271	14	27	895	38,5
Hovden	92	64	0	26	2	184	7,9
Trysil	53	347	99	3	0	502	21,6
Hele vinterundersøkelsen	727	907	442	135	108	2319	100,0
Prosentandel	31,3	39,1	19,1	5,8	4,7	100,0	

Intervjuene i Hemsedal og Lillehammer dekker over to tredjedeler av totalt antall returnerte skjemaer. Bare 8 prosent av skjemaene er samlet inn på Hovden. Der er det intervjuet flere dansker enn nordmenn.

Totalt er det foretatt færre intervjuer av svensker enn av dansker, men i Hemsedal er det gjennomført om lag like mange intervjuer blant turister fra begge land.

For øvrig er det verdt å merke seg at det ikke er foretatt noen intervjuer av svensker i Hovden og bare tre ikke-nordiske turister (tyskere) i Trysil.

Utvalgsmetoden vi har valgt har ikke forutsatt noen form for sampling av turistpopulasjonen på stedene. Intervjuerne hadde timelønn i tillegg til incentivlønn pr returnert skjema. Incentivlønnen var noe høyere for å gjennomføre et intervju av en utlending enn ved å intervju en norsk turist.

Vi vet generelt fra de loggbøkene som intervjuerne har returnert, at svært få utlendinger nekter å bli intervjuet, mens det forekommer hyppigere vegring fra norske turister. Særlig blidgjør det utenlandske turister at spørreskjemaet er oversatt til deres eget språk. Antakeligvis kunne vi fått med flere nederlandske turister dersom skjemaet også var blitt oversatt til nederlandsk.

3.4 Representativitet

Dersom vi forutsetter at undersøkelsen er en representativ undersøkelse for vinterturistene som er påtruffet på disse stedene og samtidig at disse stedene er noenlunde representative for vinterturismen i Norge, kan vi presentere et bilde av ferievanene til vinterturistene. Med vinterturisme tenker vi her først og fremst på skiferie. Dette vil bli drøftet i det følgende.

Det er lite sannsynlig at stedene som er trukket ut, er helt representative for alle vintersportssteder i Norge. For utlendinger er representativiteten antakeligvis bedre enn for nordmenn. Nordmenn har egne hytter spredt over hele landet under svært ulike forhold. Det er et spørsmål om variasjonene i denne overnattingsformen er fanget tilstrekkelig opp på de fire stedene undersøkelsen er foretatt.

I vår undersøkelse er

- danskers hytteandeler svært høy (2 av 3)
- hotellandelen høyere for ikke-nordiske turister og svensker enn den er for nordmenn og dansker
- nordmenns hytteandel (summen av egen og leid) er omtrent den samme som blant utlendinger (så og si bare leid)

Tabell 3.2. Prosentvis fordeling av antall svar etter turistenes overnattingsform og etter turistens nasjonalitet.

	Nord- menn	Svensker	Dansker	Tyskere	Andre utlend.	Alle
Hotell, pensjonat	16	42	20	61	72	28
Leid hytte	28	39	67	23	24	44
Egen eller lånt hytte	26	2	1	1	0	10
Hos familie og venner	12	3	2	2	1	6
Camping	5	6	2	0	1	3
Annet	13	8	8	13	2	9
I alt	100	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	782	410	850	102	127	2271
Prosentandel	34	18	37	5	6	100

Det er ellers verdt å merke seg at de fleste svensker ble intervjuet i området Hemsedal/Geilo som er et område preget av et høyt forbruk og et sterkt alpint innslag.

Dersom vi sammenligner det samlede utvalget i stedsundersøkelsene med Gjestestatistikkenes tall for alle utenlandske overnattinger vinteren 1995, finner vi at vi har med relativt flere dansker, 37 prosent i Gjestestatistikken der bare utlendinger er med, mens vi i undersøkelsen har en andel (blant utlendinger) på hele 57 prosent. For svensker har utvalget i undersøkelsen lik andel som i Gjestestatistikken (27 prosent).

Sammenligner vi overnattingsform i utvalget i undersøkelsen og i Gjestestatistikken, ligger hytteandelen blant dansker i Gjestestatistikken på 62 prosent, mens den er 67 prosent i undersøkelsen. For svensker er hytteandelen 57 prosent i Gjestestatistikken, mens den er bare 41 prosent i undersøkelsen. Hotellandelen har en tilsvarende skjevhet ved at undersøkelsen har fått med flere svenske hotellgjester. Vi kan oppsummeringsvis derfor si at det ser ut at vi har fått med noe flere danske hytteturister og svenske hotellgjester i undersøkelsen enn et representativt utvalg blant alle turister skulle tilsi. Dette skyldes sannsynligvis både tidspunktet undersøkelsen ble gjennomført, og dessuten at vi har valgt å særlig konsentrere undersøkelsen om steder der vi finner skiturister.

3.5 De enkelte steder undersøkelsen ble gjennomført

3.5.1 Hemsedal/Geilo

Vi har fått totalt fått inn 883 svar fra området hvorav 57 fra Geilo. De fleste intervjuene er altså foretatt i Hemsedal.

Tabell 3.3. Prosentvis fordeling av antall svar etter turistenes overnattingsform og etter turistens nasjonalitet i Hemsedal/Geilo-området.

	Nordmenn	Svensker	Dansker	Tyskere	Andre utlend.	Alle
Hotell, pensjonat	9	46	19	29	77	25
Leid hytte	30	30	56	..	15	35
Egen eller lånt hytte	28	3	1	..	..	12
Hos familie og venner	8	1	3	..	..	5
Camping	8	9	6	..	4	8
Annet	17	11	15	71	4	15
I alt	100	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	365	267	210	14	27	883
Prosentandel	41	30	23	5	3	100

.. mangler oppgaver

I dette området er det relativt sett noe flere norske turister enn i hele undersøkelsen. Dette skyldes særlig at det er mange nordmenn på camping eller annen overnatting. For utlendingene er det relativt sett intervjuet flere svensker og færre dansker enn i hele materialet. Dette bidrar til at det prosentvis er noe færre hytteovernattinger i området enn totalt fordi dansker oftere foretrekker hytteferie enn svensker.

3.5.2 Lillehammer-området

Vi har fått med totalt 672 svar fra hele området, hvorav 640 har oppgitt forbruksutgifter som de har hatt. Disse er fordelt på 270 svar fra Sjusjøen, 295 fra Hafjell, 73 fra Kvittfjell og 3 svar fra andre steder i Lillehammerområdet.

Tabell 3.4. Prosentvis fordeling av antall svar etter turistenes overnattingsform og etter turistens nasjonalitet i Lillehammerområdet.

	Nordmenn	Svensker	Dansker	Tyskere	Andre utlend.	Alle
Hotell, pensjonat	21	46	32	64	82	38
Leid hytte	20	37	57	28	13	34
Egen eller lånt hytte	33	3	2	1	0	13
Hos familie og venner	17	11	4	3	3	9
Camping	1	0	1	0	1	1
Annet	8	3	4	4	1	5
I alt	100	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	241	67	216	71	77	672
Prosentandel	36	10	32	11	11	100

På Lillehammer er andelen nordmenn omtrent som for hele materialet, men det er færre svensker og dansker. Samtidig er det relativt flere tyskere og andre utlendinger (nederlendere) i Lillehammer enn i de øvrige områdene. Dette bidrar til en noe større andel av hotellovernattinger og en lavere andel av hytteovernattinger.

3.5.3 Trysil

Vi har ikke delt Trysil i underområder, men totalt fordeler svarene seg som gitt i tabell 3.5.

Tabell 3.5. Prosentvis fordeling av antall svar etter turistenes overnattingsform og etter turistens nasjonalitet i Trysilområdet.

	Nordmenn	Svensker	Dansker	Tyskere	Andre utlend.	Alle
Hotell, pensjonat	12	25	5		12	9
Leid hytte	48	70	88	100	88	79
Egen eller lånt hytte	7		1			2
Hos familie og venner	11	4	1			3
Camping	5		1			1
Annet	17	1	5			6
I alt	100	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	83	75	352	3	17	530
Prosentandel	16	14	66	1	3	100

Det er svært mange dansker med i materialet fra Trysil. Vi har få svenske respondenter, bare 75 intervjuer. Dette kan kanskje forklares med at undersøkelsen ble startet nokså tidlig i sesongen. De langt fleste av utlendingene som besøkte Trysil, er hytteturister.

3.5.4 Hovden

På Hovden har vi bare fått med 159 svar. I tabellen nedenfor er svarene fordelt etter turistens nasjonalitet og overnattingsform. Vi ser at det er vesentlig norske og danske hotellturister i tillegg til en del norske hytte-turister som er med i undersøkelsen fra dette området.

Tabell 3.6. Prosentvis fordeling av antall svar etter turistenes overnattingsform og etter turistens nasjonalitet i Hovden-området.

	Nordmenn	Dansker	Tyskere	Andre utlend.	Alle
Hotell, pensjonat	36	77	93	100	56
Leid hytte	26	12	7	..	19
Egen eller lånt hytte	18	..	..	..	10
Hos familie og venner	12	..	..	..	6
Camping	1	..	..	..	1
Annet	7	11	..	..	8
I alt	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	87	57	14	1	159
Prosentandel	55	36	9	1	100

.. mangler oppgaver

3.6 Sammenligning med overnattingsstatistikk og andre datakilder

Vi har sammenlignet utvalgene på de fire stedene med tall for Gjestestatistikken for vinteren 1995. Vi ser at dansker er overrepresentert i forhold til tall for Gjestestatistikken. Dette skyldes at vi har fått såvidt mange dansker med fra alle stedene unntatt i Hemsedal. Her er det noen flere svensker med.

Tabell 3.7. Sammenligning av turistenes nasjonsfordeling i utvalgene til stedsundersøkelsene i vinterundersøkelsen. Prosentfordelinger.

Turistenes nasjonalitet	Gjeste-statistikken	Hemsedal	Lille-hammer	Trysil	Hovden	Alle
Svensker	35	51	16	17	0	28
Dansker	42	41	50	79	79	57
Andre utlendinger	23	8	34	4	21	15
I alt	100	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	n/a	518	431	447	72	1468
Prosentandel	n/a	35	29	31	5	100

Denne skjevheten skyldes trolig at stedsundersøkelsene ble gjennomført tidligere på vinteren, mens nasjonsfordelingen i Gjestestatistikken er et gjennomsnitt for alle månedene fra januar til og med april. Svenske skiturister besøker Norge senere på året enn danske skiturister.

Tabell 3.8. Nordmenns overnattingsformer i utvalgene til stedsundersøkelsene i vinterundersøkelsen sammenholdt med tall fra Ferieundersøkelsen 1992/93. Prosentfordelinger.

Norske turistenes overnattingsform	Ferieunder- søkelsen	Hemsedal	Lille- hammer	Trysil	Hovden	Alle
Hotell, pensjonat ol.	28	9	21	12	36	16
Camping	8	8	1	5	1	5
Besøk hos slekt og venner	29	8	17	11	12	12
Leid hytte	14	30	20	48	26	28
Egen eller lånt hytte	17	28	33	7	18	26
Annet	4	17	8	17	7	13
I alt	100	100	100	100	100	100
	n/a	365	241	83	87	776
Prosentandel	n/a	47	31	11	11	100

Vi har i tabell 3.8 sammenlignet utvalgene med tall for overnattingsform i løpet av året (dvs ikke spesielt knyttet til sommerferietur eller lengste ferietur som oftest er om sommeren). Vi ser at leid hytte har større vekt i utvalgene for alle stedene enn vi finner i representative tall fra Ferieundersøkelsen. Dette gjelder også for egen eller lånt hytte unntatt for Trysil der vi finner det (relativt sett) største leiemarkedet blant stedene vi har med i undersøkelsen. De høye tallene for hytte bidrar nok til at fordelingen av andre kommersielle overnattinger (hotell, pensjonat o l) er langt lavere enn det vi finner i det representative utvalg i Ferieundersøkelsen. Personer som leier hytte sammen med slekt og venner på de stedene vi har undersøkt, bidrar nok til lavere tall enn vi finner i Ferieundersøkelsen.

4 Resultater fra stedsundersøkelsene

4.1 Turistenes forbruksutgifter etter nasjonalitet

Forbruksutgiftene pr gjestedøgn for utenlandske turister som besøker Norge, er vektet etter Gjestestatistikken (tall for nasjonalitet og overnattingsform) for vintersesongen (januar - april) 1995 (jfr Rideng 1996). Denne statistikken omfatter fritidstrafikk for utlendinger som ferierer i Norge uansett hvilken overnattingsform som de har valgt under oppholdet i Norge. Ved en sammenslåing av resultatene fra undersøkelsen med totalpopulasjonen som vektet, sikrer vi at en eventuell utvalgsskjevhet ikke påvirker de sammenveide resultatene.

Tabell 4.1. Totale forbruksutgifter pr gjestedøgn (inklusive forhåndsbetalte utgifter) etter turistenes nasjonalitet og overnattingsform. Kr pr gjestedøgn.

	Hotell	Leid hytte	Egen hytte	Slekt og venner	Camping	Annen overnattin g	Alle
Nordmenn	667	625	371	506	830	667	598
Alle utlendinger	702	577	..	688	646	741	628
Svensker	725	645	..	582	602	582	669
Dansker	661	455	..	410	679	882	553
Tyskere	668	474	..	500*	413*	413	552
Andre utlendinger	803	774	..	1140*	873*	873	786
Antall observasjoner	611	975	119	123	75	206	2109

.. ikke mulig å gi noe anslag

* færre enn 20 observasjoner

For norske turister varierer de totale forbruksutgiftene pr gjestedøgn fra 625 til 830 kroner for kommersielle overnattingsformer. Slekt- og vennebesøk og forbrukstall for turister i egne hytter ligger til dels betydelig under dette nivået.

For utlendingene ligger de totale forbruksutgiftene pr gjestedøgn for de fleste overnattingsformer noe høyere enn for norske turister. Estimatet for utlendingers forbruk i leid hytte ligger imidlertid klart under forbruket til de norske hytteturistene i leid hytte.

Generelt er det små forskjeller i forbruksutgiftene både etter nasjonalitet og etter overnattingsform. Nordmenn har noe lavere forbruk totalt sett enn utlendinger, men dette skyldes det lave forbruket på egen hytte.

Svenske turister bruker i gjennomsnitt noe mer enn dansker og tyskere. Dette skyldes i vesentlig grad at de overnatter i større grad på hotell og at de dessuten har høyt forbruk på «leid hytte».

Dansker og tyskere kommer ut nokså likt både totalt og for hver enkelt overnattingsform. Andre utlendinger består om vinteren stort sett av engelskmenn og nederlendere.

4.2 Forbruksutgifter i Norge etter overnattingsform

Vi kan fordele totalforbruket på de utgiftene som turistene har betalt på stedet i Norge og hva turistene har betalt før selve reisen startet.

På de fire vintersportstedene vi undersøkte, er forbruksutgiftene pr gjestedøgn noe høyere for utlendinger enn for nordmenn. Men forskjellene er svært små (5-6 prosent). Sammenligner vi med tilsvarende tall for sommerturister, registrert på ulike innenlandske turiststeder (se tabell 3.3 i Haukeland og Grue, 1995), finner vi for det første lavere forbruksutgifter og dessuten større forskjeller mellom nordmenn og utlendinger i sommerseongen.

Dersom vi sammenligner forbruksutgiftene etter overnattingsform med de tilsvarende resultatene vi fikk i sommerundersøkelsen, finner vi at de totale forbruksutgiftene på hotellene er høyere om sommeren enn om vinteren. Dette forholdet er imidlertid omvendt for hytteturister og for turister som er på besøk hos slekt og venner.

Tabell 4.2. Forbruksutgifter for norske og utenlandske turister etter overnattingsmåte. Kr pr gjestedøgn. N= antall observasjoner.

Overnattingsform	Nordmenn				Utlendinger			
	Forh. betalt utgift	Forbruksutgift i Norge	Total forbruksutgift	N	Forh. betalt utgift	Forbruksutgift i Norge	Total forbruksutgift	N
Alle turister	135	458	593	675	311	317	628	1434
Hotell, pensj. o.l.	86	581	667	124	375	327	702	487
Egen hytte	16	355	371	119	..	..	..	
Leid hytte	195	430	625	211	268	310	577	764
Slekt og venner	71	435	506	88	103	586	688	35
Camping	102	728	830	37	123	523	646	38
Annen	270	396	667	96	312	429	741	110

.. For få respondenter til å kunne gi noe estimat

Det kan være flere årsaker til dette. For det første er hytteområdene i vinterundersøkelsen typiske alpinområder. Dessuten er nok slekt- og vennebesøkene på vintersportstedene gjerne ungdommer eller unge familier som besøker andre på tilsvarende alder i leide hytter der de må gjøre opp for seg. Dette ser vi fordi de besøkende oppgir til dels høye overnattingsutgifter også for denne overnattingsformen, som i utgangspunktet kanskje burde være gratis eller svært rimelig.

En annen årsak til at vi finner høyere utgifter for hytteturister er at det er ulike typer av turister. Vinterturistene er nok i større grad yngre mennesker med relativt sett høyere inntekter enn typiske sommerturister. Vi har sammenlignet inntektsforholdene til de turistene som har oppgitt sin inntekt i de to undersøkelsene.

Tabell 4.3. Turistenes årlige inntekter. Vinter- og sommerturister. Nordmenn og utlendinger. 1000 kr.

	Nordmenn		Utlendinger		Alle turister	
	Sommer	Vinter	Sommer	Vinter	Sommer	Vinter
Husholdningsinntekt	403	485	363	500	372	494
Personlig inntekt	234	237	233	255	234	248
Differense (inntekt utenom hovedinntekt)	169	248	130	245	138	246

Av tabell 4.3 ser vi at for nordmenn er den personlige inntekten til sommer- og vinterturisten så og si helt lik, men det er stor forskjell i husholdningsinntekt. Dette vil si at det er svært mange familier eller to-inntektshusholdninger som er med i vinterundersøkelsen blant nordmenn.

For utlendinger er dette forholdet ytterligere aksentuert ved at det er relativt sett større forskjeller i inntektene mellom sommer- og vinterturistene.

4.3 Forbruksutgifter på de enkelte steder

Det er generelt mindre forskjeller i forbruksutgiftene pr gjestedøgn både mellom de enkelte steder (for samme overnattingsform) i vinterundersøkelsene enn det vi fant i sommundersøkelsene (Haukeland og Grue 1996).

Tabell 4.4. Totale forbruksutgifter etter overnattingsmåte på de enkelte steder i vinterundersøkelsen. Nordmenn og utlendinger. Kr pr gjestedøgn.

	Alle	Hemsedal	Lillehammer	Trysil	Hovden
Nordmenn	593	827	337	592	610
Hotell	667	828	570	407*	774
Hytte (egen)	371	569	209	335*	395*
Hytte leid	625	875	353	647	545*
Utlendinger	628	708	490	468	689
Hotell	702	692	679	831	683
Hytte leid	577	691	394	444	767*

* estimatet basert på få observasjoner (under 20 observasjoner)

Vi ser generelt at totale forbruksutgifter pr gjestedøgn i Lillehammer og Trysil ligger lavere enn de gjør i Hemsedal og på Hovden. Dette gjelder i større grad for utlendinger enn for nordmenn.

4.4 Nordmenns forbruksutgifter på egen hytte

Dette er en viktig gruppe å se nærmere på fordi denne overnattingsformen er såvidt vanlig blant norske vinterturister. En fjerdedel av alle feriebaserte gjestedøgn om vinteren er basert på overnattinger i egen eller andres hytte (Ferieundersøkelsen, 1993). Forbruksutgiftene pr gjestedøgn er nok noe høyere på steder som har alpinmuligheter enn på steder som ikke har slike tilbud. I undersøkelsesområdene er det bare ett delområde, nemlig Sjusjøen i Lillehammer-området, som ikke har alpine skimuligheter på selve stedet.

Tabell 4.5. Forbruksutgifter på egen (eller lånt) hytte blant nordmenn. Kr pr gjestedøgn. N= antall observasjoner.

Utgiftsart	Alle	Hemsedal/ Geilo	Lillehammer- området	Trysil	Hovden
Total forbruksutgift	371	569	209	335*	395*
Utgifter før reisen startet	16	9	11	0	86
transport	8	2	8		38
andre utgifter	8	7	3		49
Utgifter på stedet igår	355	559	198	335	308
servering	43	72	27	7	1
transport	42	71	23	3	26
varekjøp	165	232	113	184	142
aktiviteter	97	171	29	132	137
annet	8	13	6	9	2
N	119	48	59	3	9

* Under 20 observasjoner (stor usikkerhet)

De 119 norske hytteturistene i tabellen ovenfor, er hytteturister på egne hytter. Ingen av disse har rapportert å ha hatt noen overnattingsutgifter verken før reisen startet eller «i går» (dvs på stedet). I gjennomsnitt brukte norske hytteturister 355 kroner pr dag, derav 165 kroner til varekjøp og ca 100 kroner til aktiviteter.

Varekjøp utgjør en vesentlig del av forbruket; varierende mellom 35 til 55 prosent. Gjennomsnittlig budsjettandel ligger på 44 prosent. For områder med alpinmuligheter ser vi at budsjettandelen for utgifter til aktiviteter er betydelig; opp mot 30 prosent.

Gjennomsnittlig budsjettandel for utgifter til aktiviteter på de fire stedene er 26 prosent.

4.5 Forbruksutgifter til norske dagsturister

Dette er en stor gruppe vinterturister som faller helt utenfor reiselivsstatistikken fordi turistenes forbruksutgifter ikke er knyttet opp til noen overnatting. I vinterundersøkelsene fanget vi opp noen av disse; 12 skjemaer med i alt 20 personers forbruksutgifter som respondentene rapporterer er bak disse skjemaene. De fleste var innsamlet fra Hemsedal/Geilo området og er alpine skiturister. Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at det er få respondenter bak tallene vi presenterer for denne gruppen.

Den totale, gjennomsnittlige forbruksutgift for de dagsturistene som ble intervjuet i stedsundersøkelsene, er på 325 kr fordelt på varer og tjenester

(med budsjettandeler av total forbruksutgift i parentes):

- Transportutgifter 78 kr (24 %)
- Serveringsutgifter 31 kr (10 %)
- Utgifter til varekjøp 139 kr (43%)
- Aktiviteter (heiskort mv.) 56 kr (17 %)
- Andre utgifter 21 kr (7 %)

Dersom vi nå sammenligner med det forbruket en fant i Alpinundersøkelsen 1984 foretatt av Telemark DH (Andreassen, Lexau og Flåtsund,1985), var forbruksutgiften pr dagsturist som begrenset seg til forbruket i selve bakken, på bare 72 kr eller justert etter konsumprisindeksen på 120 kr (1996-kr).

Dersom vi tilsvarende holder utgifter til transport og varekjøp utenfor forbruket til de dagsturistene vi har intervjuet, får vi en utgift for en norsk dagsturist «i bakken» på 108 kr. Muligens bør noe av utgiftene til varekjøp innkluderes for å kunne sammenligne beløpene.

4.6 Sammensetningen av forbruket for andre viktige typer av vinterturister

For å undersøke variasjonene i sammensetningen av forbruket som særlig bidrar til ulikheter mellom stedene, har vi beregnet budsjettandeler av forbruksutgiftene til ellers identiske turister (nasjonalitet og overnattingsform).

Tabell 4.6. Budsjettandeler for typer av forbruksutgifter for hotellturister på stedene undersøkelsen er foretatt. Prosentandeler.

	Norske hotellturister ¹⁾				Utenlandske hotellturister ²⁾			
	Hemse- dal	Lille- hammer	Trysil	Hov- den	Hemse- dal	Lille- hammer	Trysil	Hov- den
Forbruksutgifter (kr)	666	525	313*	694	618	462	756	550
fordelt på:	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)
Overnatting	18	39	38	51	43	52	46	30
Servering	18	29	12	10	12	10	12	6
Transport	14	7	18	1	6	2	1	1
Varekjøp	20	10	18	18	6	20	16	8
Aktiviteter	28	15	13	19	26	9	19	42
Andre utgifter	2	0	1	1	7	7	6	13
Antall observasjoner	26	35	9	25	147	167	36	55

* estimatet basert på få observasjoner (under 20 observasjoner)

1) For de norske turistene er det bare tatt med utgifter som turistene hadde «igår» (dvs på stedet) - ingen forhåndsbetalte utgifter er med.

2) For de utenlandske turistene er alle utgifter med unntatt de forhåndsbetalte transportutgiftene som turistene har oppgitt å ha hatt (det vil si utgifter for å komme til stedet).

For norske hotellgjester er de viktigste utgiftspostene som forklarer forskjellene i de estimerte, gjennomsnittlige forbruksutgiftene mellom de fire

stedene, følgende :

- Dyr overnatting i Hovden som har høyest forbruk pr gjestedøgn.
- Større utgiftsandel for aktiviteter i Hemsedal som bidrar til totalt høyere utgifter her enn for de to andre områdene (Lillehammer og Trysil).
- Lavt aktivitetsforbruk i Trysil; antakeligvis færre alpinister i forhold til tradisjonelle skiturister i Trysil enn i Hovden og Hemsedal.
- Utgifter til lokal transport på stedet betyr en del for turistene i Hemsedal og Trysil, men lite for de andre to stedene.

For de utenlandske hotellturistene er det høyt forbruk i Trysil og Hemsedal, mens forbruket på Lillehammer og i Hovden er noe lavere. Utgifter til aktiviteter er relativt mye høyere på de dyre stedene enn på Lillehammer. Dette skyldes en høyere andel av tradisjonelle skiturister blant utlendingene på Lillehammer (Sjusjøen).

I Hovden er overnattingsutgiftene lavere, men til gjengjeld bruker turistene relativt mer på aktiviteter enn de gjør ellers. Dette kan forklares med at hotellene har gitt rabatter for å tiltrekke seg alpinturister, mens andre typer av skiturister ikke har besøkt Hovden i samme grad som de har gjort de andre stedene på grunn av snøproblemene i Hovden-området.

Tabell 4.7. Budsjetandeler for typer av forbruksutgifter for hytteturister på de stedene undersøkelsen er foretatt. Prosentandeler.

	Norske hytteturister ¹⁾				Utenlandske hytteturister ²⁾			
	Hemse- dal	Lille- hammer	Trysil	Hov- den	Hemse- dal	Lille- hammer	Trysil	Hov- den
Forbruksutgifter (kr)	644	217	430	408	640	331	394	687*
på stedet fordelt på:	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)
Overnatting	15	6	21	8	28	44	38	17
Servering	13	12	14	3	8	9	9	2
Transport	12	9	5	3	5	3	4	21
Varekjøp	29	46	36	36	11	13	15	13
Aktiviteter	26	25	23	49	41	24	23	43
Andre utgifter	5	2	1	1	7	7	11	4
Antall observasjoner	143	95	40	26	192	149	372	8

* estimatet basert på få observasjoner (under 20 observasjoner)

1) For de norske turister er det bare tatt med utgifter som turisten hadde «igår» (dvs på stedet). Ingen forhåndsbetalte utgifter er med itallene for nordmenn i tabellen.

2) For de utenlandske turister er alle utgifter med unntatt de forhåndsbetalte transportutgiftene turisten har oppgitt å ha hatt (det vil si utgifter for å komme til stedet).

Utlendingene har gjennomgående en høy budsjettandel til leie av hytte. Andelen er lavere blant nordmenn, især i Lillehammerområdet.

4.7 Norske vinterturisters inntektsforhold

Både størrelsen på den personlige inntekten og husholdningsinntekten til turistene er en god forklaringsfaktor for nivået på deres forbruksutgifter, (se f.eks den statistiske analysen i Jean-Hansen og Ryntveit, 1992).

Vi observerer svært ulikt forbruk for samme overnattingsform mellom de stedene vi har undersøkt. En hypotese er at dette kan skyldes at det er gjennomgående ulikt inntektsnivå for turistene som besøker stedene. En annen hypotese er at tjenestetilbudet er ulikt på disse stedene.

Tabell 4.8 viser at det er liten forskjell mellom de ulike stedene når det gjelder de besøkendes inntekter. Det er faktisk slik at Hemsedal/Geilo som har høyest forbruk, har det laveste inntektsnivået.

I Hemsedal/Geilo finner vi mest ungdom; 43 prosent av respondentene har en personlig årsinntekt under 100 000 kr. Tilsvarende prosenttall for de øvrige områdene er 14 i Lillehammerområdet, 25 i Trysil og hele 48 i Hovden.

Tabell 4.8. Gjennomsnittlig årlig husholdningsinntekt for norske turister på lokale steder intervjuene er gjennomført. 1000 kr.

Sted	Husholdningsinntekt	Antall svar	Frafall (prosent)
Hemsedal/Geilo	447	301	17
Hemsedal	447	281	..
Geilo	454	20	..
Lillehammerområdet	503	170	29
Hafjell	559	59	..
Sjusjøen	443	65	..
Kvitfjell	520	46	..
Trysil	560	63	24
Hovden	540	58	33
Alle	485	592	24

Husholdningsinntekt (ikke personlig inntekt) er benyttet fordi mange ungdommer har lav personlig inntekt, samtidig som de bor i hushold med høy husholdningsinntekt, noe som antakeligvis bidrar til å øke deres forbruksutgifter.

Turistenes husholdningsinntekter er høyest i Lillehammer-området og spesielt høye inntekter har turistene som ble intervjuet på Hafjell. Inntektsnivået til turistene på Hovden og i Trysil er også høyere enn i Hemsedal/Geilo. Dette viser klart at det må være et godt utbygd tilbud i Hemsedal/Geilo som er hovedårsaken til høyere forbruksutgifter pr gjestedøgn her enn på de øvrige stedene som er undersøkt.

4.8 Hvor er de norske turistene bosatt?

Det er interessant å se nærmere på hvor i landet de norske turistene i undersøkelsen er bosatt. Dette kan ha betydning for oppfatningen til de besøkende turistene om hvor tilgjengelige disse stedene faktisk er (jfr undersøkelsen til Tingstad, 1993). Lokalisering og avstandsforhold vil naturlig nok påvirke turistenes geografiske bostedsfordeling.

Vi har delt inn Norge i sju deler etter turistenes bosettingsområder. I de tre «Østlands-områdene» er Oslo/Akershus-andelen ca 60 prosent. På Hovden er de fleste besøkende fra de sørlige delene av landet..

Tabell 4.9. Andelen av norske turister etter turistens bosted og besøksområde.

Turistens bosettingsområde	Besøkssted				
	Alle	Hemsedal/ Geilo	Lille- hammer	Trysil	Hovden
Østfold	9	8	11	15	1
Oslo og Akershus	53	61	56	59	5
Hedmark/Oppland	7	3	15	10	0
Buskerud/Vestfold	15	21	10	9	7
Telemark og Agder	7	2	3	0	48
Rogaland	5	1	1	2	36
Vestlandet	3	4	3	5	2
Trøndelag og Nord-Norge	1	0	1	0	1
Alle	100	100	100	100	100
N	744	339	234	81	84

Bildet i tabell 4.9 endrer seg lite fra en overnattingsform til en annen, men personer bosatt i Oslo og Akershus ferierer i større grad enn andre nordmenn i egne hytter på stedene vi har undersøkt.

4.9 En sammenligning av forbruksutgiftene til sommer- og vinterturister

I Haukeland og Grue (1996) er det gitt estimat for forbruksutgifter pr gjestedøgn for ulike overnattingsformer. Spørsmålet vi kan stille oss er om forbruket om sommeren er omlag som om vinteren for *samme overnattingsform*. Vi har nedenfor sammenlignet de estimerte utgiftene vi finner for nordmenn og utlendinger.

Vi ser av tabell 4.10 at forbruksutgiftene er gjennomgående noe høyere om vinteren enn om sommeren for de fleste overnattingsformer. Dette skyldes flere forhold, men vi kan peke på noen:

- Vinterturistene har gjennomgående høyere inntekt (husholdningsinntekt). Dette gjelder både for utlendinger og nordmenn.
- En del overnattingsformer, som besøk hos slekt og venner, er trolig leide hytter som betales som «spleiselag» og ikke besøk hos fast bosatte personer på stedet slik tilfellet oftest er om sommeren. Dette bidrar til langt høyere utgifter pr gjestedøgn.
- Det er større innslag av familier eller husholdninger med flere personer i vintermarkedet enn det er om sommeren. Dette fører til et annet forbruk med langt større budsjettandel brukt på aktiviteter. Dette gjelder både for nordmenn og utlendinger. Dette skyldes også at skiferie, særlig alpin, er en dyr ferieform.
- For nordmenn på hotell er det lavere forbruksutgift om vinteren enn om sommeren. Dette skyldes særlig at Oslo og Bergen er med blant områdene som ble undersøkt om sommeren, mens byområder ikke er med i vinterundersøkelsene. (Oslo og Bergen er «dyre områder» å besøke.)

Tabell 4.10. Forbruksutgifter pr gjestedøgn for grupper av turister innen vinter- og sommersesongene i Norge 1995/96. Kr pr gjestedøgn. Relative prosentvise differanser mellom sommer og vinter.

Nasjonalitet	Over- nattingsform		Vinter	Sommer	Relativ differanse
Nordmenn	Hotell	Forh.bet.utgift	86	102	
		Forbruk i Norge	581	637	-8,8
		Totalt forbruk	667	739	-9,7
Utlendinger	Hotell	Forh.bet.utgift	375	471	
		Forbruk i Norge	327	448	-27,0
		Totalt forbruk	702	919	-23,6
Nordmenn	Egen hytte	Forh.bet.utgift	16	24	
		Forbruk i Norge	355	367	-3,4
		Totalt forbruk	371	390 ¹⁾	-4,9
Nordmenn	Leid hytte	Forh.bet.utgift	195	24	
		Forbruk i Norge	430	367	17,2
		Totalt forbruk	625	390 ¹⁾	60,3
Utlendinger	Leid hytte	Forh.bet.utgift	268	91	
		Forbruk i Norge	310	276	+12,3
		Totalt forbruk	577	367 ¹⁾	+57,2
Nordmenn	Besøk hos slekt og venner	Forh.bet.utgift	71	16	
		Forbruk i Norge	435	236	+84,3
		Totalt forbruk	506	251	+101,6
Utlendinger	Besøk hos slekt og venner	Forh.bet.utgift	103	93	
		Forbruk i Norge	586	421	39,2
		Totalt forbruk	688	514	33,9

¹⁾ Note: I sommerundersøkelsen ble det ikke skilt på egen og leid hytte, men de aller fleste utlendinger som ferierer i hytte, leier den.

Dersom vi ser på inntektsforholdene til turistene, er disse vesensforskjellige i de to sesongene både for nordmenn og utlendinger.

Tabell 4.11. Husholdningsinntekt for vinter- og sommerturister i Norge. 1000 kr. Prosentvise forskjeller.

	Vinter	Sommer	Relativ differanse
Nordmenn	485	403	+20,2
Utlendinger	500	363	+37,9
Alle	494	372	+32,7

Differansene som vi observerer i de gjennomsnittlige husholdningsinntektene til utlendingene, er faktisk enda større enn de vi kan observere for de fleste overnattingsformer i tabell 4.11. Vi vet fra tidligere undersøkelser at inntektene til turistene øker med avstanden til Norge. Det vil si at søreuropeere har en tendens til å ha en høyere inntekt enn nordiske eller tyske turister. Dette skyldes at de nordiske og tyske turistene har mindre reisemotstand (lavere reise- og tidskostnader) til det norske feriemarkedet enn søreuropeere.

Om vinteren får vi besøk av relativt rikere skandinaviske turister enn vi gjør om sommeren. Dette skyldes nok at Norge relativt sett er mer spennende å besøke om vinteren enn om sommeren. Om sommeren er det langt flere skandinaver som foretrekker mer eksotiske reisemål. Det kan derfor være svært ulike grupper av svenske eller danske turister som etterspør ferier i Norge om vinteren og om sommeren.

Det er mulig å sammenligne hvor stabilt reisemønsteret er for vinter- og sommerturister. Vi spurte i begge undersøkelser hvor turisten befant seg «i går», som er det døgnet turisten er bedt om å gi en spesifisert dagbokutgift for. Alternativene er om dette var samme sted som intervjuet nå blir foretatt på eller om det er et annet sted. Her ble det gitt alternative beskrivelser om det var en by, et tettsted, et landdistrikt eller om en var på reise fra et sted til et annet sted (som antakeligvis var der hvor intervjuet nå ble foretatt).

Tabell 4.12. Turistenes oppholdsted dagen før intervjuet ble foretatt. Prosentvise fordelinger av antall svar som er gitt (N) i de to undersøkelsene.

	Samme sted som igår	Annet sted enn i går (herav større by)	På reise fra et sted til et annet	N
Norsk vinterturist	69	20 (9)	11	776
Utenlandsk vinterturist	85	8 (2)	7	1478
Alle vinterturister	79	12 (4)	9	2254
Norsk sommerturist	37	44 (4)	19	881
Utenlandsk sommerturist	27	39 (10)	34	2625
Alle sommerturister	29	41 (8)	30	3506
Alle turister (uveid gjennomsnitt)	49	29 (7)	22	5760

For det første ser vi det er stor forskjell på hvor turisten oppholdt seg «i går» for henholdsvis sommerturister og for vinterturister. Utenlandske sommerturister har stor mobilitet, mens utenlandske vinterturister har størst stabili-

tet i sitt reisemønster. Vi finner at ni av ti utenlandske vinterturister oppholder seg oftest bare et sted i ferien.

For det andre finner vi at norske turister har større stabilitet i sitt reisemønster enn utlendinger om sommeren.

Dersom vi ser begge undersøkelser under ett, finner vi at halvparten av turistene oppgir at de oppholdt seg «i går» på samme sted som intervjuet ble foretatt dagen etter.

5 Grenseundersøkelsen vinteren 1996

5.1 Formål

Formålet med denne undersøkelsen er å se om forbruksutgiftene som er rapportert i stedsundersøkelsene for utenlandske turister i Norge er systematisk skjeve.

Svakheten med grenseundersøkelsene er at turistene som vi intervjuer på grensen, ofte har flere typer av overnattinger, f.eks. en blanding av hotell og besøk hos slekt og venner. Det er imidlertid en klar tendens til at de utenlandske vinterturistene i høyere grad enn sommerturistene bare har en type overnattingsform. Skjevheter i stedsundersøkelsene kan derfor ved slike supplerende grenseintervju lettere og med større sannsynlighet påvises for vinterturister enn tilfellet vil være for utenlandske sommerturister.

5.2 Gjennomføring av grenseundersøkelsene

Vi er bare interessert i utenlandske turister (personer som oppgir at de er på ferie- og fritidsreise) som har foretatt minst én overnatting i Norge.

Det ble ialt gjennomført 14 intervjudager i denne grenseundersøkelsen blant utlendinger etter endt vinterferie i Norge.

På Svinesund ble det gjennomført 3 intervjudager (27/1, 25/2 og 21/3). Her fikk vi inn tilsammen 227 svar fordelt på 50 prosent svensker og 46 prosent dansker og 4 prosent tyskere og nederlendere.

De øvrige 11 intervjudagene ble gjennomført på fergestrekningene:

- Oslo - København (5 avganger)
- Oslo - Kiel (1 avgang)
- Oslo - Hirtshals (1 avgang)
- Kristiansand - Hirtshals (4 avganger)

Fergeintervjuene ble foretatt med jevne mellomrom i tiden fra 20. januar til 20. april 1996.

Fergeintervjuene ga ialt 234 svar der de aller fleste som ble intervjuet var danske vinterturister (82 prosent) som hadde oppholdt seg på skiferie i norske fjellområder. De resterende 18 prosent fordeler seg på tyskere (13 prosent) og noen få svensker og nederlendere.

I alt er det gjennomført 461 intervjuer av utlendinger i grenseundersøkelsen vinteren 1996. Nedenfor har vi tabulert svarinngangen etter transportmåte og turistenes nasjonalitet.

Tabell 5.1. Antall grenseintervju blant utenlandske vinterturister etter nasjonalitet og transportmåte på utreise fra Norge.

Turistenes nasjonalitet	Veg	Ferge	Alle
Dansker	104	193	297
Svensker	114	4	118
Andre	9	37	46
Alle utlendinger	227	234	461

«Andre» utlendinger i tabell 5.1 består hovedsakelig av tyskere og noen nederlendere.

Det er kun et lite frafall (2 prosent) av turister som ikke har oppgitt hvilket forbruk de har hatt på reisen i Norge. De turistene som har oppgitt forbruksutgiftene på reisen, fordeler seg etter nasjonalitet og overnattingsform som gitt i tabell 5.2.

Tabell 5.2. Antall intervju etter turistenes overnattingsform og nasjonalitet.

Turistenes nasjonalitet	Hotell	Hytte	Slekt og venner	Camping	Annet	Alle
Dansker	56	207	22	4	2	291
Svensker	26	42	46	1	2	117
Andre	9	28	6	1	0	44
Alle utlendinger	91	277	74	6	4	452

Hotellandelen er bare rundt 20 - 22 prosent for utenlandske vinterturister. Hotellandelen varierer lite etter nasjonalitet. Andelene for hytteturister og for slekt- og vennebesøk varierer langt mer enn for hotellandelen etter turistenes nasjonalitet.

Dette resultatet avviker fra det vi fant i stedsundersøkelsene der danskene hadde lavere hotellandel enn andre utlendinger.

5.3 Resultater fra grenseundersøkelsen

5.3.1 Forbruksutgifter pr gjestedøgn

Vi har vektet resultatene fra grenseundersøkelsene med tall for nasjonalitetsfordelingen blant utenlandske turister fra Gjestestatistikken for vinteren 1995 (se Rideng, 1996). Det har også vært mulig å gi tall etter overnattingsform for utenlandske vinterturister som har besøkt Norge.

Vi finner et gjennomsnittlig forbruk pr utenlandsk vinterturist på 586 kr pr gjestedøgn uansett nasjonalitet og overnattingsform. Utenlandske hotellturister har 45 prosent høyere forbruksutgift enn gjennomsnittet, mens de to

andre tunge overnattingsformene har noe lavere forbruk enn dette gjennomsnittet.

Tabell 5.3. Totale forbruksutgifter pr gjestedøgn for utenlandske vinterturister i Norge ved grensepassering. Veide resultater. Kr pr gjestedøgn. N= antall observasjoner.

	Hotell	Hytte	Slekt og venner	Alle	N
Alle	847	493	350	586	442
Svensker	623	500	280	458	114
Dansker	721	506	319	597	285
Øvrige	1135 *	474	439*	678	43
N	91	277	74	442	

* Under 20 respondenter

Det høyeste forbruket pr gjestedøgn har ikke-skandinaviske hotellturister. Dette ligger nesten dobbelt så høyt som gjennomsnittsforkbruket for utenlandske turister.

Lavest forbruk har svenske turister på slekt- og vennebesøk med bare 280 kr pr gjestedøgn.

Dersom vi korrigerer for forhåndsbetalte utgifter som turistene har oppgitt at de hadde før selve Norgesreisen startet, blir bildet noe forskjellig.

Tabell 5.4. Forbruksutgift pr gjestedøgn for utenlandske turister under oppholdet i Norge. Veide gjennomsnittstall. Kr pr gjestedøgn.

	Hotell	Hytte	Slekt og venner	Alle
Alle utlendinger	638	339	288	430
Svensker	439	314	228	313
Dansker	518	359	279	428
Øvrige utlendinger	906*	337	359*	524

* Under 20 respondenter

Svensker har noe lavere utgifter på grunn av at de har lave utgifter på slekt- og vennebesøk. Denne overnattingsformen har en høy vekt blant svenskernes besøk i Norge om vinteren (noe under en tredjedel). Danskene ligger nær gjennomsnittet for utlendinger, unntatt for hotell der de ligger 20 prosent under gjennomsnittet.

Forbruksutgiftene i Norge for hytteturister etter turistens nasjonalitet er svært like i disse grenseintervjuene.

5.3.2 De utenlandske turistenes inntekt

Utenlandske vinterturister har høyere inntekt enn nordmenn som ferierer i Norge. Dette bekreftes av grenseundersøkelsene vi har foretatt. I tabell 5.5 ligger personlig inntekt langt over den inntekten vi fant i stedsundersøkelsene. Dette fant vi også i de andre forbruksundersøkelser som er foretatt (Jean-Hansen og Ryntveit, 1992). Dette skyldes høyst sannsynlig at det er familiens hovedperson hva gjelder inntekt som fyller ut slike skjema i bilen. (Nær 70 prosent av respondentene i disse grenseintervjuene er menn.)

Husholdningsinntekt bør derfor være et langt bedre mål for å avspeile ulikheter i inntektsforholdene til disse turistene. Vi ser i tabell 5.5 at det er bare marginal forskjell i gjennomsnittlig husholdningsinntekt til de utenlandske turister i de to undersøkelsene.

Tabell 5.5. Utenlandske turistenes årlige inntekter i de to vinterundersøkelsene vinteren 1996. 1000 kr. N antall observasjoner.

Undersøkelse	Personlig inntekt	Husholdningens inntekt	Differense	N ¹⁾
Grenseundersøkelsen	304	508	296	331
Stedsundersøkelsen	255	500	245	1240

¹⁾ Note: Gjelder antall svar for husholdningsinntekt

Det er verdt å merke seg de høye frafallsprosentene i tabellen over turistenes inntektsforhold. Frafallsprosenten er 22 prosent for utlendingene i stedsundersøkelsene og hele 28 prosent i grenseintervjuene.

5.3.3 Turistenes reiseerfaring i Norge

Et spørsmål vi stilte de utenlandske turistene i grenseintervjuene var om de tidligere hadde besøkt Norge (aldri, én gang eller flere ganger). Dersom vi ser på forbruksutgiftene til disse tre turistgruppene, finner vi at debutantene har høyest konsum og at hyppig besøkende har lavest konsum.

Tabell 5.6. Forbruksutgifter etter turistens reiseerfaring i Norge. Kr pr gjestedøgn.

	Alle utenlandske turister (veide tall)	Aldri vært i Norge før (uвеide tall)	Vært i Norge én gang tidligere (uвеide tall)	Vært i Norge flere ganger tidligere (uвеide tall)
Total forbruksutgift (1) = (2) + (3)	586	620	561	509
Forbruk på stedet (2)	430	422	381	365
Forhåndsbetalteutgifter (3)	156	198	180	144
N	442	34	27	386

Vi ser av tabell 5.6 at det synes å være en tendens at turistene tilpasser seg det norske kostnads- og prisnivå ved gjentatte besøk i Norge. Debutantene har i gjennomsnitt 5 prosent høyere totalt forbruk enn det veide gjennomsnittet vi tidligere har beregnet. De hyppig besøkende utenlandske turistene er turister fra Sverige med en del slekt og venner i Norge. Disse har desidert lavest forbruk.

Et annet poeng er også at debutantene har større forhåndsbetalt del av de totale utgiftene ved Norgesoppholdet før de ankommer Norge (32 prosent er forhåndsbetalt), mens denne delen er bare 28 prosent for de erfarne Norges-turistene. Målt i kronebeløp er forskjellen langt større fordi debutantene har et høyere forbruk.

5.4 Sammenligning av resultatene fra grenseundersøkelsen og stedsundersøkelsene

Dersom vi sammenligner de totale forbruksutgiftene til identiske turistkategorier som er intervjuet på grensen og på de fire vintersportsstedene, får vi at stedsundersøkelsene stort sett har høyere utgifter enn grenseundersøkelsen.

Tabell 5.9. Sammenligning mellom totale forbruksutgifter pr gjestedøgn etter nasjonalitet og overnattingsform i undersøkelsene vinteren 1996. Kr pr gjestedøgn. Relative forskjeller i totale forbruksutgifter pr gjestedøgn mellom undersøkelsene.

Turistkategori	Grenseundersøkelse (100 prosent)		Stedsundersøkelsene (gjennomsnitt)	
		N		N
Alle utlendinger	586	442	628 (107)	1434 ¹⁾
svensker	458	114	669 (146)	375
dansker	597	285	553 (93)	801
Alle utenlandske hotellturister	847	91	702 (83)	487
svensker	623	26	725 (116)	172
dansker	721	56	661 (92)	166
Alle utenlandske hytteturister	493	277	577 (117)	764
svensker	500	42	645 (129)	157
dansker	506	207	455 (90)	554
Alle utenlandske turister på slekt- og vennebesøk	350	74	688 (197)	35
svensker	280	46	582 (208)	14
dansker	319	22	410 (129)	17

¹⁾ Note: Stedsundersøkelsene inneholder også campingturister og annen overnatting, men disse er ikke med i grenseundersøkelsene.

Forbruksutgiftene i stedsundersøkelsene ligger gjennomgående over de tilsvarende utgiftene vi finner i grenseundersøkelsene. Vi har pekt på grunner til at vi har overestimert forbruksutgiftene til utenlandske turister på slekt- og vennebesøk, og også til hytteturister i stedsundersøkelsene. For hotellturistene ligger de totale forbruksutgiftene lavere i stedsundersøkelsene enn i grenseintervjuene. En av årsakene er nok at turister som har besøkt byområder med relativt sett høyere overnattingsutgifter og stort vare- og tjenestetilbud, er med i grenseintervjuene.

5.5 Oppsummering og konkluderende merknader

Grenseundersøkelsen ga noe færre intervjuer enn vi hadde forventet. Resultatene fra denne undersøkelsen viser et sannsynlig turistforbruk pr gjestedøgn for utlendinger. Undersøkelsen har den svakheten at intervjuer på vegsiden bare har blitt gjennomført på Svinesund. Antall fergeintervjuer synes tilfredstillende både hva gjelder strekninger og tidspunkter.

Det er vanskelig å vite om de estimerte utgiftene vi har beregnet i de to vinterundersøkelsene er robuste estimat. I rapporten har vi pekt på svakheter i utvalget av steder. Det er vanskelig å gjennomføre intervjuer blant norske vinterturister på denne måten fordi den norske vintertrafikken strekker seg over flere måneder med ofte svært tynn trafikkstrøm. Sett i lys av slike fakta og de budsjettmessige restriksjoner prosjektet hadde, synes undersøkelsene å gi et relativt pålitelig samlet bilde av forbruket til både norske og utenlandske vinterturister i Norge vinteren 1996.

6 Kurs- og konferansedeltakere

6.1 Bakgrunn

Nærings- og energidepartementet (NOE) har opprettet en referansegruppe for prosjektet. Det var i denne gruppen interesse for å se nærmere på utgifter til kurs- og konferansedeltakere i Norge. Særlig var det ønske om å fokusere på norske kurs- og konferansedeltakere.

I undersøkelse som vi har gjennomført, har vi derfor konsentrert oss om arrangement av kurs- eller konferanser der nordmenn deltar.

6.2 Tidligere studier av forbruksutgifter til deltakere på konferanser i Norge

6.2.1 Undersøkelse av internasjonale kongresser i Norge

NORTRA har tidligere gjort en markedsanalyse av forbruket til utenlandske deltakere på internasjonale kongresser i Norge. Analysen er en konsulentrapport (Reiselivsutvikling AS, 1992). I denne analysen har 307 personer som har deltatt på 9 internasjonale kongresser i de fem byene Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger eller Tromsø blitt intervjuet. Ialt deltok 1880 personer på disse konferansene. Svarprosenten ble da i gjennomsnitt 16 prosent. Omlag 1/3 av de 307 respondentene var nordmenn og en fjerdedel kom fra andre nordiske land.

Disse utgiftene, som er gjengitt i tabell 6.1, er trolig høye fordi de er knyttet til prestisjetunge, internasjonale kongresser som er avholdt i større byer i Norge.

Man har også i forbindelse med denne undersøkelsen spurt arrangørene om deres utgifter. Dette var svært problematisk fordi arrangørene ikke på noen måte hadde noe klart regnskap å legge fram. En har imidlertid i etterhånd kommet til at de samlede kostnader arrangørene i de fem byene har hatt, er 1,8 mill kr. Dette omfatter ikke utgifter til overnatting eller servering til noen av deltakerene. Kongressavgiften på 1721 kr pr deltaker er «renset for utgifter til overnatting og servering» og rapportert som et gjennomsnitt for de 307 deltakerene som er med i undersøkelsen.

For hele populasjonen på 1880 deltakere skulle dette gi 3,2 mill kr. Antakelig har undersøkelsen relativt noe færre svar fra konferansene med høyest avgift. Men allikevel gir dette en indikasjon på at kursavgiften som er satt av arrangøren, gjenspeiler arrangørens reelle kostnader med å arrangere kongressen.

Omvendt kunne en formulere at det ikke er grunnlag for å si at arrangørene generelt taper penger på å arrangere slike internasjonale kongresser.

Tabell 6.1. Gjennomsnittlige forbruksutgifter pr deltaker på internasjonale kongresser arrangert i Norge. 1992. Kr.

	Alle	Nordmenn	Utlendinger
Kongressavgift	1721	..	..
Overnatting	3113	..	..
Servering	2275	..	..
Forbruk på hotellet	155	..	..
Lokal transport	379	..	..
Shopping	527	..	..
Aktiviteter ellers	241	..	..
I alt forbruk i Norge (1)	8411	6130	9306
Transport til kongressby (2)	3199	1942	3539
Totale forbruksutgifter (3) = (1) + (2)	11610	8072	12845
Gjennomsnittlig oppholdslengde i Norge (6)	5,0	3,7	5,2
Gjennomsnittlig oppholdslengde på selve kongressen (7)	3,2	3,5	3,2
Gjennomsnittlig forbruk pr gjestdøgn i Norge utenom kongressen (4)	670	74	744
Gjennomsnittlig forbruk pr gjestedøgn i Norge i løpet av selve kongressen (5) = (8) + (4)	2352	1730	2534
Gj.sn. forbruk i Norge pr gjestedøgn (8) = (1)/(6)	1682	1656	1790

.. Oppgave ikke gitt i rapporten

Kilde: Internasjonale kongresser i Norge - en markesundersøkelse. Reiselivsutvikling a.s (1992).
(Tall for nordmenn og utlendinger er avledet av tall gitt i teksten i rapporten og ikke direkte rapporterte utgifter.)

6.2.2 Andre undersøkelser av norske kursdeltakeres utgifter

I en av de første forbruksundersøkelsene blant turister foretatt på hoteller i Norge høsten 1990 (Jean-Hansen, 1991), fant en at forbruket til norske kurs- og konferansegjester i gjennomsnitt lå på 730 kr pr gjestedøgn, hvorav 560 kr var forbruksutgifter pr gjestedøgn på selve stedet der konferansen ble arrangert.

Hovedformålet med undersøkelsen var å se på forbruksutgiftene til ferieturister om sommeren. Utvalget av kurs- og konferansereisende ble derfor noe spinkelt og omfattet 21 hotellbedrifter beliggende i Oslo, Lillehammer, Nordfjord på Vestlandet og i Stavanger. I undersøkelsen ble det registrert 74 svar fra kurs- og konferansereisende turister, hvorav 61 norske kurs- og konferansedeltakere. De fleste av svarene var fra Oslo og Stavanger. Gjennomsnittlig forbruk pr konferansedeltaker var 2485 kroner for nordmenn og 9955 kroner for utlendinger, som var fåtallige i denne undersøkelsen. Gjennomsnittlig oppholdslengde var på 3,4 døgn, og oppholdslengden varierte fra 2,4 til 5,0 dager på de ulike stedene undersøkelsen ble gjennomført.

7 Kurs- og konferanseundersøkelsen vinteren 1996

7.1 Formål

Formålet med undersøkelsen er å gi et representativt estimat for forbruksutgiftene pr gjestedøgn for norske kurs- og konferansedeltakere på det tidspunkt undersøkelsen ble gjennomført (vinteren 1996).

7.2 Utvalget av hoteller

Vi valgte ut 23 konferansehoteller fra Kurs- og konferanse katalogen som publiseres årlig av overnattingsorganisasjonene. Utvalget ble foretatt i samarbeid med Norsk Hotell- og Restaurantforbund. Det ble lagt vekt på å velge ut hoteller av noe ulik standard i hele Norge.

Hotellene ble tilskrevet i et orienterende brev om selve undersøkelsen fra Næringsutviklingsseksjonen i NOE. Fra TØI ble det lagt ved et brev om tekniske forhold omkring deltakelsen i undersøkelsen.

Responen var god. Av de 23 hotellene som ble tilskrevet, svarte 15 hoteller positivt på henvendelsen (65 prosent). Blant disse 15 igjen lot det seg gjøre å gjennomføre undersøkelsen på 9 av hotellene. Det var ulike årsaker til dette frafallet. Enten at hotellet var under ombygging eller at det ikke var noen konferanser som skulle arrangeres i løpet av tidsrommet (februar/mars) undersøkelsen skulle foregå.

Av ukjente årsaker ble imidlertid ingen skjemaer returnert fra et hotell som i utgangspunktet var positiv til undersøkelsen. Dette viser at det var nødvendig med sterk oppfølging ved selve gjennomføringen av undersøkelsene.

Det ble gjort avtaler med hvert hotell og med kursarrangøren (kurskomité e l) om når intervjuene skulle foretas. Det var helt avgjørende å premiere for å motivere kursdeltakerne til å delta i undersøkelsen. Det ble derfor holdt en trekning på hvert hotell med en weekend på konferansehotellet som premie. Dette skulle også bidra til positiv holdning på hvert hotell. Av i alt 11 mulige premier ønsket bare tre av vinnerne å benytte seg av denne gevinsten. Dette var derfor et rimelig og effektivt incentiv for å få en positiv deltakelse i undersøkelsen.

Vi endte opp med følgende ni hoteller beliggende på følgende steder i kurs- og konferanseundersøkelsen:

Oslo: Savoy Hotell og Hotell Voksenåsen

Akershus: Olavsgaard Hotell (Lillestrøm)

Østlandet ellers: Dovrefjell Hotell (Dombås) og Quality Hafjell Hotell (Lillehammer)

Vestlandet: Viking Fjord Hotell (Ørsta) og Stranda Hotell (Stranda)

Nord-Norge: Rainbow Vestfjord Hotell (Svolvær) og Nyvågar Rorbuhotell (Kabelvåg)

Trøndelag, Agderfylkene og Rogaland er ikke representert i undersøkelsen. Heller ikke de to nordligste fylkene er representert med noen hoteller i undersøkelsen.

Vi ser av tabell 7.1 at vår undersøkelse ikke dekker kurs eller konferanser arrangert på hoteller beliggende i Agderfylkene eller Trøndelag. Denne begrensningen er foretatt av budsjettmessige grunner. Utvalget av hoteller måtte begrenses til områder som særlig har mange kurs og konferanser.

Tabell 7.1. Antall kurs- og konferansehoteller i Norge og beskrivelse av populasjonen og utvalget i undersøkelsen. Absolutte tall. (Prosentandeler i parentes).

Kurs- og konferanse markedet i Norge	Oslo	Akershus	Østlandet ellers	Vestlandet	Nord-Norge	Agder og Trøndelag	Norge
Antall hoteller (prosentandel)	46 (4)	25 (2)	466 (39)	299 (25)	162 (14)	186 (16)	1184 (100)
Kurs- eller konferanse-gjeste-døgn (1000) (prosentandeler)	287 (14)	174 (9)	651 (32)	419 (21)	249 (12)	256 (13)	2036 (100)
Antall hoteller med i utvalget	2	3	7	6	5	0	23
Faktisk utvalg i undersøkelsen	2	1	2	2	2	0	9
Kurs med i undersøkelsen	4	1	10	3	2	0	20
Kursdeltakere i utvalget	65	63	196	46	72	0	442
Respondenter i undersøkelsen (prosentandeler)	51 (12)	63 (15)	193 (46)	46 (11)	70 (16)	0 (0)	422 (100)

Kilde: Reiselivsstatistikk NOS 1993 (Statistisk sentralbyrå)

7.3 Representativitet i undersøkelsen

Hvor representative er de estimatene vi har regnet ut på grunnlag av de kurs- og konferansedeltakerene vi har intervjuet?

Utvalgssannsynligheten er lav. Med en gjennomsnittlig kurslengde på 2,7 døgn og med 409 besvarte skjemaer dekker undersøkelsen rundt 1100 gjestedøgn. I alt er det noe over 2 mill norske gjestedøgn innen kurs- og konferansemarkedet i Norge. Utvalgssannsynligheten er høyere på Østlandet og noe lavere for kurs og konferanser arrangert i andre landsdeler.

Svarprosenten blant de som deltok på de kursene som de utvalgte hotellene arrangerte i undersøkelsen, var svært høy; hele 95 prosent av kursdeltakerene på de hotellene som deltok, besvarte spørreskjemaet.

Bare vel 15 prosent av respondentene deltar på kurs arrangert av bedrifter innen privat sektor. De øvrige deltar på kurs arrangert av organisasjoner (36 prosent) eller av offentlig sektor (48 prosent). Dette sier ikke noe om respondentenes tilknytning til arbeidslivet. Alle respondenter (unntatt 2) har svart at kurset er yrkesbetinget og ikke av privat karakter.

Vi har altså ikke klart å fange opp kursvirksomhet som retter seg mot private ikke-yrkesbetingete kurs. Det er i utgangspunktet vanskelig å anslå hvor stor andel private kurs har innen kurs- og konferansemarkedet på norske hoteller.

Videre kan det tenkes at utvalget er skjevt med hensyn til respondentenes næringstilknytning. I tabell 7.2 nedenfor har vi gitt en detaljert beskrivelse av hvor respondentene i undersøkelsen har oppgitt at de er sysselsatt.

Tabell 7.2. Kurs og konferansedeltakerenes næringstilknytning.

Næring	N	Prosentandel	Andel sysselsatte
Jord- og skogbruk	5	1,2	0,6
Fiske og fiskeoppdrett	2	0,5	0,1
Industri	20	4,9	14,6
Elforsyning	27	6,6	0,9
Bygg og anlegg	23	5,6	6,7
Varehandel	7	1,7	13,7
Transport	20	4,9	4,5
Post og tele	11	2,7	2,6
Bank, finans og forsikring	41	10,0	2,7
Eiendomsdrift	1	0,2	0,4
Forr.tj.yting	30	7,3	4,1
Helse og veterinær-tjenester	5	1,2	10,0
Undervisning	63	15,4	7,5
Kulturell tjenesteyting	9	2,2	1,3
Sosiale og velferdstjenester	2	0,5	5,6
Interesseorganisasjoner	38	9,3	1,2
Offentlig administrasjon, forsvar og politi ¹⁾	82	20,0	8,6
Annet ikke nevnt	12	2,9	14,9
Alle næringer	409	100,0	100,0

¹⁾ Ekskl. helse, undervisning, sosiale tj., interesseorg. som er skilt ut i tabellen.

Vi ser av tabellen hvilke næringer som er underrepresentert i undersøkelsen. Dette er næringene industri, varehandel, helsesektoren og sosiale tjenesteyting. De øvrige næringene har relativt god representasjon. Det er en svakhet at det uansett er såvidt få respondenter med i undersøkelsen. De fleste som er representert innen en bestemt næring har ofte deltatt på samme kurs eller konferanse.

7.4 Resultater fra undersøkelsen

7.4.1 Forbruksutgifter pr gjestedøgn

Vi har bedt respondentene oppgi hvor store de forhåndsbetalte utgiftene var før reisen startet, samt utgiftene respondentene hadde «natt til i går». Til sist har vi bedt respondenten krysse av i hvilket intervall han/hun vil anslå at de totale utgiftene har vært ved hans eller hennes deltakelse på konferansen. Dette gir noe ulike estimater for total utgift pr gjestedøgn.

Tabell 7.3. Forbruksutgift pr gjestedøgn. Kr pr gjestedøgn.

Utgiftsart	Kroneutlegg pr gjestedøgn	Prosentvis fordeling alle utgifter	Prosentvis fordeling utgifter som er fordelt etter utgiftsart i forbruket til respondenten
Forhåndsbetalte utgifter fordelt på:	519	33	47
Konferanseutgift	176	11	16
Transport	216	14	19
Overnatting	86	5	8
Andre utgifter	41	3	4
Betalte utgifter «igår» fordelt på:	583	37	53
Overnatting	218	14	20
Servering	171	11	16
Transport	109	7	10
Varekjøp	37	2	3
Aktiviteter	14	1	1
Andre utgifter	33	2	3
Total forbruksutgift betalt av deltaker	1102	70	100
Utgift betalt av arbeidsgiver eller andre	474	30	
Samlet total utgift for deltakelse på konferansen	1576	100	
Antall observasjoner (N)	409		

Vi finner at den totale forbruksutgift pr gjestedøgn er 1576 kroner. En del av disse utgiftene er betalt direkte av arbeidsgiver eller andre personer som respondenten har kunnskap om, men ikke har betalt selv. Dette utgjør 474 kroner i gjennomsnitt. De resterende forbruksutgifter utgjør 1102 kroner. Av disse igjen er 519 kroner oppgitt å være «forhåndsbetalte utgifter». De tallene som er referert her, er gjennomsnittstall for alle respondenter i undersøkelsen.

Det kan være flere årsaker til at respondenten har oppgitt hva deltakelsen har kostet, men som han ikke kan gjøre regning for (474 kr pr gjestedøgn):

- Respondenten har ikke betalt noe for overnattingsutgiften «natt til i går» fordi han fremdeles deltar på konferansen og bor på hotellet.
- Kursavgiften er betalt av arbeidsgiver eller av andre. Deltakeren er ikke klar over hvor mye dette beløper seg til.

Det kan sikkert tenkes flere andre grunner til denne diskrepansen. Men dersom vi ser på budsjettandeler for kurs- og konferansereisende, finner vi at budsjettandelen til overnatting og servering er 44 prosent fra en kurs- eller konferansedeltaker.

Vi kan beregne budsjettandeler for utgiftene som er gitt i tabell 7.4 med de tilsvarende budsjettandelene som undersøkelsen til kongressundersøkelsen til Reiselivsutvikling AS (jfr tabell 6.1).

Tabell 7.4. Sammenligning av budsjettandeler for kurs- og kongressdeltakere i de to undersøkelsene¹⁾ til Reiselivsutvikling AS (1992) og Transportøkonomisk institutt (1996). Prosentandeler.

Utgiftsarter	Kongressundersøkelsen (1991) ³⁾	Kurs- og konferanse undersøkelsen (1996) ⁴⁾
Kursavgift	20,5	21,7
Overnatting	37,0	37,4
Servering	28,8	21,2
Transport ²⁾	4,5	13,4
Varekjøp	6,3	4,6
Aktiviteter	2,9	1,7
Alle utgifter	100,0	100,0
Nominell utgift budsjett- andelene er beregnet utifra	1682 kr pr døgn	853 kr pr døgn
Gjennomsnittlig antall døgn på konferansen	3,2	2,7

¹⁾ I tabellen har vi bare regnet med utgifter som kan knyttes til en vare- eller tjeneste («andre» utgifter er ekskludert).

²⁾ Transportutgifter til og fra kursstedet er ekskludert.

³⁾ Tallene gjelder for alle deltakere på kongresser (både nordmenn og utlendinger).

⁴⁾ Gjelder nordmenn på kurs i Norge

Kilder: Reiselivsutvikling AS (1992), Transportøkonomisk institutt (1996)

En sammenligning av budsjettandelene for de enkelte varer og tjenester deltakeren forbruker under oppholdet på stedet viser stor grad av sammenfall av budsjettandelene i de to undersøkelsene på tross av at forbruksutgiftene pr gjestedøgn er såvidt ulike. Avviket i budsjettandel er størst for transportutgifter. Dette kan skyldes at utgiften til reisen til og fra de 5 kongressbyene (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Tromsø) er ekskludert og at lokal transport får høyere budsjettandel i og med at total nominell utgift er såvidt ulik.

7.4.2 Forbruksutgifter etter kursdeltakerenes næringstilknytning

Vi kan dele opp materialet etter noen større næringer slik at vi får flere respondenter innen hver næring. Vi har derfor slått sammen datamaterialet til 7 aggregerte grupper av næringer.

Tabell 7.5. Kurs- og konferansedeltakeres samlede utgifter på konferansereise inklusive arbeidsgivers utgifter. Kr. N = antall besvarte skjemaer.

Næringsgrupper kursdeltakerene er sysselsatt i	N	Samlet utgift i forbindelse med konferansen	Antall netter på reise borte fra hjemmet	Forbruks utgift pr gjestdøgn
Jord-, skogbruk og fiske	7	5500	2,6	2139
Industri, el.forsyning, bygg og anlegg	70	5558	4,3	1297
Varehandel, transport, post og tele	39	5283	4,4	1191
Bank, finans og forsikrings virks.het	72	3331	1,5	2180
Undervisning	64	5686	2,7	2116
Off.adm, forsvar, politi	82	2931	2,1	1406
Interesseorganisasjoner og annet	65	3408	2,1	1629
Alle næringer	399	4247	2,7	1576

En kommentar til tabell 7.5 er at forbruksutgiftene pr gjestdøgn ser ut til å avhenge like mye av konferansens lengde som totalforbruket i seg selv. Deltakere sysselsatt i næringer med høy gjennomsnittlig forbruksutgift pr gjestdøgn har alle kortere oppholdstid enn kursdeltakere sysselsatt i næringer med lavere forbruksutgift pr gjestdøgn. Dette gjelder ikke for deltakere fra de to «sektorene» interesseorganisasjoner mv. og offentlig administrasjon, forsvar og politi.

7.4.3 Hvem betaler kurset og oppholdet?

De aller fleste (95 prosent) fikk dekket alle utgiftene til kurset eller konferansen enten av arbeidsgiver (65 prosent) eller av «andre» (30 prosent). («Andre» kan være stat eller kommune, evt oppdragsgivere eller andre respondenter har et kundeforhold til.)

Det var altså bare 4 prosent som oppga at utgiftene bare delvis ble dekket av arbeidsgiver og eller at alt ble betalt selv (under 1 prosent). Det er ut i fra dette vanskelig å vurdere om kurs eller konferanser som ble med i undersøkelsen, er representative i så henseende.

7.4.4 Kursdeltakerenes inntektsforhold

Det kan være interessant å sammenligne inntektsforholdene til kurs- og konferansedeltakere med feriereisende turister. Vi har tilsvarende inntektsmålinger i forbruksundersøkelsene for både sommer- og vinterturister.

Tabell 7.6. *Inntektsforhold til kurs- og konferansedeltakere sammenlignet med ferie- og fritidsreisende norske turister. Gjennomsnittlige årlige inntekter. 1995/96. 1000 kr.*

Turistkategori	Personlig årsinntekt (1)	Husholdningsinntekt (2)	Differanse (3) = (2) - (1)
Kurs- og konferansedeltakere	271	444	173
Sommerturister	234	403	170
Vinterturister (sted)	237	485	248

Kurs- og konferansedeltakere har høyere yrkesdeltakelse og dermed høyere gjennomsnittlig personlig årsinntekt enn norske vinter- og sommerturister. Dette er ikke overraskende. Husholdningsinntekten til kurs- og konferansedeltakerne ligger mellom inntekten til de to turistgruppene. Vinterundersøkelsen er gjennomført i tidsrommet som inkluderer skoleferien (vinterferieuken). På slike tidspunkter vil det bli relativt større innslag av familier i intervjuene enn ellers. Sannsynligvis er Hemsedal/Geilo og i hvertfall Hafjell innen Lillehammer-området ikke noe gjennomsnittlig hytteområde i Norge hva gjelder hytte- og hotellpriser. Her vil en finne et større innslag av ferierende familier med to hele inntekter som derfor har høy husholdningsinntekt.

Det kanskje mest interessante med disse inntektstallene er at det gir et hint om representativiteten til kurs- og konferanseundersøkelsen. Estimatene vi har regnet ut for gjennomsnittlige årsinntekter for slike deltakere virker tilforlidelige. Dette bidrar til å gi økt tillit til representativiteten og dermed kvaliteten i undersøkelsen.

7.5 Oppsummering og konklusjoner

Vi har gjennomført en kurs- og konferanseundersøkelse av norske deltakere på 9 hoteller i Norge februar/mars 1996 med omlag 400 respondenter. Det er vanskelig å hevde at representativiteten i undersøkelsen med så få respondenter totalt sett er ivaretatt. Men analysen av resultatene fra undersøkelsen gir en indikasjon på at undersøkelsen ikke har noen opplagte skjevheter. Budsjettandelen på ulike varer og tjenester korresponderer med de funn en har gjort tidligere. Det er en svakhet at bare yrkesbetingete kursdeltakere er med og så og si ingen deltakere innen private kurs.

Forbruksutgiftene pr gjestedøgn på 1102 kroner som de norske kurs- og konferansedeltakerne selv har betalt, kan sammenlignes med forbruksutgiften pr gjestedøgn på 790 kroner (inklusive forhåndsbetalte utgifter for norske kurs- og konferansedeltakere) som vi fant i undersøkelsen foretatt i 1990. Oppjusterer vi dette forbruket med konsumprisindeksen mellom tidspunktene undersøkelsene ble gjennomført, tilsvarer dette en forbruksutgift på 875 1996-kr pr gjestedøgn.

Konklusjonen på denne gjennomgangen er at den undersøkelsen vi nå har gjennomført gir 26 prosent høyere forbruksutgifter pr gjestedøgn for norske kurs- og konferansedeltakere målt i dagens prisnivå. Forbruket er likevel lavere enn det tidligere estimatet for nordmenns deltakelse på internasjonale kongresser i Norge.

8 Oppsummering av arbeidet med forbruksundersøkelsene i sommer- og vintersesongene 1995 og 1996

8.1 Bakgrunn

Det er i senere tid (i løpet av 1995/96) gjennomført i alt 6 ulike forbruksundersøkelser blant turister: Disse er blitt finansiert av Nærings- og energidepartementet (NOE), SND og NORTRA.

Transportøkonomisk institutt (TØI) har gjennomført 5 av disse. I tillegg har Høyskolen i Lillehammer (HIL) gjennomført forbruksundersøkelse på lokale steder i Ottadalen i Nord-Gudbrandsdal.

Undersøkelsene som nå er gjennomført er gitt i tabell 9.1.

Tabell 8.1. Forbruksundersøkelser som er gjennomført 1995/96 med tilhørende intervju utvalg.

Under-søkelse	Forbruksundersøkelser gjennomført i 1995 og 1996	Sesong	Nordmenn og/eller utlend.	Utvalg	
				N _{Utl}	N _{Nm}
A	Forbruksundersøkelse sted	Sommer	Nm. og utl.	891	2767
B	Forbruksundersøkelse grense	Sommer	Utlendinger	0	1807
C	Forbruksundersøkelse sted	Vinter	Nm. og utl.	727	1592
D	Forbruksundersøkelse grense	Vinter	Utlendinger	0	442
E	Kurs- og konferanseundersøkelse	Vinter	Nordmenn	409	0
F1	Forbruksundersøkelse i Ottadalen (intervju)	Sommer	Nm. og utl.	1277	1101
F2	Forbruksundersøkelse i Ottadalen (dagbok)	Sommer	Nm. og utl.	201 ¹⁾	412 ¹⁾
A,B,F	Alle feriereisende turister	Sommer	Nm. og utl.	2168	5675
C,D	Alle feriereisende turister	Vinter	Nm. og utl.	727	2034
A til F (ikke E)	Alle feriereisende turister	Begge	Nm. og utl.	2895	7709
A til F	Alle turister også norske kursdeltakere	Begge	Nm. og utl.	3304	7709

¹⁾ Note: Dagbokintervjuete turister i F2-undersøkelsen har også blitt intervjuet i F1-delen.

Det er opprettet en referansegruppe for å gi råd til hvilke undersøkelser som burde gjennomføres og dessuten peke på relevante anvendelser av all innsamlet informasjon. Referansepersonene kommer fra de finansierende institusjoner og dessuten fra Statistisk sentralbyrå som er bruker av slike data.

En type informasjonsbehov som undersøkelsene er ment å dekke, er input til satelittberegningene over norsk reiselivsnæring og beregningene av turistkonsumet i Norge. Dette blir tatt hånd om av Nasjonalregnskapsseksjonen i Statistisk sentralbyrå (SSB).

I det videre vil vi peke på noen metodiske erfaringer vi har gjort undertiden ved dette arbeidet. Vi vil videre drøfte noen hovedresultater samt peke på behovet for videre undersøkelser.

Det er i alt noe over 11 000 intervjuer av turister i løpet av disse to sesongene. Det er nå mulig å formidle en del av de erfaringer vi har fått og videre trekke opp noen robuste konklusjoner av arbeidet.

Vi har dessuten tidligere gjennomført et tilsvarende antall intervjuer innen samme tema.

Tabell 8.2. Tidligere gjennomførte forbruksundersøkelser i Norge. 1989-1991.

	Tidligere gjennomførte forbruksundersøkelser	Sesong og år	Nordmenn og/eller utlend.	Utvalg	
				N _{Utl}	N _{Nm}
TØI	Forbruksundersøkelse sted (bare en hotellundersøkelse)	Sommer (1989)	Nm. og utl.	276	614
TØI	Forbruksundersøkelse sted	Sommer (1991)	Nm. og utl.	1067	3823
TØI/ ODH	Forbruksundersøkelse sted	Sommer (1991)	Nm. og utl.	1512	3527
Alle forbruksundersøkelser		1989 - 1991	Alle	2855	7964

Disse tre undersøkelsene var de første som ble gjennomført i sitt slag i Norge. De representerer ny kunnskap, men gjennomføringen av enkelte av dem bærer noe preg av manglende erfaring med å foreta slike undersøkelser.

8.2 Metodiske erfaringer fra gjennomføringen av forbruksundersøkelsene

Vi vil gjennomgå hovedtrekkene i disse undersøkelsene og peke på erfaringer vi har gjort i løpet av arbeidet. Dessuten vil vi gi noen forklaringer til avvik i resultatene mellom undersøkelsene.

Vekting

Først vil vi nevne den forbedringen som har skjedd ved at vektingen av delresultatene til et totalforbruk, er blitt vesentlig bedre ved at vi nå har Gjeste-statistikken. Dette gjelder både for f eks å kunne si hvilken vekt en svensk hytteturist bør ha blant alle utenlandske hytteturister i Norge, og hvor mye hytteturisme blant svensker betyr for det totale svenske turistkonsumet i Norge.

En kan si at denne kvalitetsbedringen er en hovedforskjell mellom de nåværende undersøkelsene (1995/96) og de tidligere undersøkelsene som ble gjennomført (1989/91).

Stedsvalg

Stedene som vi velger ut for våre registreringer, betyr mye for resultatet av undersøkelsen. Generelt kan vi si at det er to forhold som særlig påvirker forbruket til turisten:

- størrelsen på personlig inntekt og/eller husholdningsinntekten til turisten
- forbruksmulighetene på stedet

Turistenes inntektsforhold betyr mye for seleksjonen av turister som vurderer Norge som feriemål. Dette kan ikke påvirkes av valg vi foretar omkring gjennomføring av undersøkelsen.

Forbruksmulighetene på stedet vil si antall butikker, variasjonen i butikktilbudet både med hensyn til vareassortement, ulike kvaliteter innen samme butikktype og om det er tilgang på varehus på stedet (byen). Dessuten påvirker også tjenestetilbudet innen underholdning og personlig tjenesteyting forbruksmulighetene og dermed også utgiftene turistene har på stedet. Forbruksutgiftene i storbyer er opptil en halv gang så høyt som forbruket er i landdistrikter (jfr tab.6.1 i Haukeland og Grue, 1996).

Valg av tidspunkt for gjennomføring av undersøkelsen

Reisevanene til turister som besøker Norge gjennom året er ulike. Vi vet at f eks europeere gjerne starter sin hovedferie i august og avslutter den i september måned, mens nordmenn allerede i midten av juni starter med å ta sommerferie.

På vinteren kommer danskene til norske fjell «når det snør i København». Det vil si at de oftest starter sin vinterferie januar og eller tidlig i februar. Svenske vinterferieturister kommer ofte på «påskeferie» i Norge uka etter påske.

Dette er noen få eksempler som viser at valg av tidspunktet for undersøkelsene vil påvirke både hvilke turister vi får intervjuet i Norge og hvor disse turistene typisk kommer fra.

Valg av arbeidsform

Dersom en gjør bruk av intervjuere er det viktig å gi intervjueren incitament for «å stå på». Det kan være en tøff jobb å gå på igjen hvis man er blitt avvist av flere turister først på dagen. Da kan intervjueren synes det er enklere å intervjuer norske campingturister på samme alder som intervjueren. (Vi kunne se tendenser til dette i sommerundersøkelsen som ble foretatt i 1991.) Dette kan gi skjevheter og øke usikkerheten i resultatene. Selv om vi nå (etter at vi har fått Gjestestatistikken) vekt resultatene av intervjuene som foretas, er det viktig at alle typer av turister har om lag samme utvalgssannsynlighet for å bli intervjuet i undersøkelsen.

Kvaliteten på intervjueren er svært viktig for et godt resultat av hele undersøkelsen. En viktig erfaring er å gjøre en bred informasjonssøking for å finne fram til personer som er spesielt motiverte for slikt arbeid.

Intervjuerne og turistene har begge lyst til å snakke om andre forhold enn noe så «traurig» som pengebruk i ferien. Denne erfaringen er blitt formidlet oss via intervjuerne. For å bøte på dette bør en starte med noen spørsmål som kan utløse dette formidlingsønsket hos respondenten.

En annen erfaring er betydningen av intervjuerens språkmektighet. Dersom intervjueren tiltaler turisten på hans/hennes eget språk, bidrar dette signifikant til å øke responsen fra turistene.

Norske turister ser nok med mer skepsis på slike intervjuer enn utlendinger. Andelen som ikke ønsker å bli intervjuet er høyst blant nordmenn og noe lavere for andre nordiske turister. Blant amerikanere og sør-europeere er det et særsyn at turistene reserverer seg mot å bli intervjuet.

Oversettelse av spørreskjemaet

Det påvirker svarprosenten at det er tilgjengelige spørreskjemaer som er oversatt til turistens eget språk. Jo lenger unna Norge turistens hjemland er, jo viktigere er dette forholdet. Det er altså mindre viktig å ha en dansk enn en italiensk språkvariant av skjemaet tilgjengelig til bruk i undersøkelsen.

Forhold som kan påvirke responsen i negativ retning, er spørsmål om utlendingers, kanskje særlig amerikanernes, inntektsforhold. Dette regnes som et upassende spørsmål, og en bør kanskje derfor gi en særskilt begrunnelse for at turisten skal oppgi dette.

Omfang av undersøkelsen

Dette er selvfølgelig et budsjettmessig spørsmål. Det vil alltid være begrensninger i så måte. Det er viktig å tenke praktisk ved kutt. Det er lettere å gjennomføre stedsundersøkelser av *alle turister* på dette stedet enn f.eks. bare *hotellturister* på flere steder. Samkjøring av tidspunkter for flere undersøkelser er også noe som bidrar til å redusere kostnadene ved undersøkelsene.

Vi vil nå søke å gi noen forklaringer til ulike avvik i undersøkelsene.

Forskjeller grense/sted

Vi har videre observert at intervjuer foretatt ved grensepasseringer gir større relative forskjeller i forbruksutgifter mellom overnattingsformer enn det vi tilsvarende finner innen stedsundersøkelser. Dette skyldes at valg av overnattingsform gir større forskjeller enn det vi vil observere i stedsundersøkelser. Valg av ensartet sted vil medføre en avdemping i de forskjellene i forbruksutgift vi isolert sett kan observere ut fra turistens valg av overnattingsform.

Forskjeller mellom vinter- og sommersesongene

«Alle» reiser på sommerferie, mens det er flertall av personer med god råd og som samtidig lever i stabile familieforhold som tar seg råd til å ha vinterferie. Slik ser vår analyse av vinterferiemarkedet ut sammenlignet med sommerferiemarkedet blant norske turister. Dersom vi ser på svenske og danske turister, er det turister med lavere inntekter som særlig besøker Norge om sommeren, mens det er rikere turister som reiser til Norge om vinteren. Eller for å si det på en annen måte: Få av de skandinaviske vinterturistene finner det interessant å besøke Norge om sommeren. Disse ønsker ofte mer eksotiske reisemål enn det Norge representerer for en skandinav.

Forbruk i går og før reisen startet

En spanjol som reiser til Norge og som kanskje aldri har vært her før eller vil besøke landet igjen, ønsker å ha mye av reiseutgiftene (både til reise og opphold) forhåndsbetalt. Omvendt er det slik at en svensk turist på hotellbesøk i Norge, som er godt kjent og er en hyppig gjest i Norge, neppe vil ha noe av reisen betalt på forhånd. Han vil lett foreta sine tilpasninger dersom han oppnår eller finner et godt tilbud på selve reisen eller noe lignende fordelaktige tilbud av tjenester han ønsker å benytte seg av. Han vil ikke binde seg til forhåndsbetaling av tjenester.

Forbruksutgifter pr gjestedøgn for individuelt reisende og for gruppe-reisende turister

Gruppereisende turister har høyt forhåndsbetalt forbruk, og i tillegg har de ofte høyt forbruk også på stedet. En forklaring kan være at slike turister er mentalt ferdig med å finansiere «bunnkonsumet» til reise, overnatting og servering, og har dermed mer penger å kjøpe for. Dette er derfor fra forbrukssynspunkt ofte svært lønnsomme turister. Det kan imidlertid godt være at de betaler lite for seg til hotellet. Men dette skyldes ikke hva turistene selv oppgir å ha betalt for oppholdet, men hva turoperatøren har forhandlet seg til i avslag i prisen pr hotellseng med hotellet eller et norsk formidlingsledd.

Forbruk etter hvor mye erfaring med Norge turisten har

Forbruksutgiften er klart synkende ved gjentatte besøk i Norge (for gitt nasjonalitet). Dette skyldes trolig at turisten får bedre kunnskaper til å vite hvordan en bør tilpasse seg, men det betyr også at en får en nærmere tilknytning, som f.eks. vennebesøk, noe som klart gir lavere forbruksutgift pr gjestedøgn.

Forbruk etter turistens valg av transportmiddel

Utenlandske hotellturister reiser til Norge med fly, tog, buss eller i egen bil. Flyturister har klart høyere totale forbruksutgifter, men det skyldes at de kommer fra land med større geografisk avstand eller at det er upraktisk å bruke egen bil. Et noe overraskende poeng er at dersom vi bare ser på forbruket i Norge for lik overnattingsform, er det ingen statistiske, signifikante

forskjeller i forbruksutgiftene til en utenlandske hotellturist om vedkommende bruker fly eller egen bil.

8.3 Behovet for videre analyser

Dette store statistiske materialet er ikke bearbeidet med annet enn utkjøringer av frekvenstabeller og gjennomsnitt og enkelte sentrale tabuleringer. Mer avanserte statistiske metoder, analytiske regresjoner eller bruk av andre statistiske metoder kunne med fordel vært anvendt for å si noe om holdbarheten i de antakelser og erfaringer som dette arbeidet har gitt. Men for å utføre slike analyser kreves mer ressurser enn de rammer som er gitt til selve gjennomføringen av undersøkelsene og rapportering av hovedresultater.

Vi observerer forskjeller i forbruksutgifter for turister, og det er grunnlag for å fremsette en del arbeidshypoteser i hvordan forbruksutgiftene varierer for ulike kategorier av turister.

Vi vil imidlertid understreke at dette er hypoteser som vi ikke har verifisert eller undersøkt holdbarheten av utifra statistiske analyser.

Vi postulerer en sammenheng gitt som (1) nedenunder.

$$(1) \quad C = f(\mathbf{R}, \mathbf{O}_n, \mathbf{L}, \mathbf{A}, \mathbf{p}, \mathbf{q}, \mathbf{y}_m)$$

C = turistens totale forbruksutgift pr gjestedøgn

R = turistens personlige inntekt evt husholdningsinntekt

O_n = turistens overnattingsform der variabelen antar stigende verdi med synkende forbruksutgift pr gjestedøgn. Vi antar n overnattingsformer ($n=1, \dots, k$):

$$C_1 = f(\dots O_{1\dots}) > C_2 = f(\dots O_{2\dots}) > C_3 = f(\dots O_{3\dots}) > \dots > C_k = f(\dots O_{k\dots})$$

Her har vi tenkt at de dyreste overnattingsformene kommer først:

hotell = 1, bobil = 2, leid hytte = 3, ..., på reise = $k-3$, egen hytte = $k-2$, camping med telt utenom campingplass = $k-1$, slekt- og vennebesøk = k

L = avstanden mellom Norge og det landet turistene kommer fra (f eks målt avstand fra hovedstad til hovedstad (Oslo))

A = aktiviteten som turistene er opptatt av å gjøre i ferien

p = prisnivået på stedet iforhold til det generelle prisnivået i Norge

q = relativ valutakurs mellom NOK og valutaen turistene har sin inntekt oppjent i

y_m = binær variabel som antar verdien 1 eller 0. Variabelen y_m angir formålet med reisen ($m=1$ (ferie/fritid), 2 (kurs/konferanse), 3 (forretningsreise)) der vi har at:

$C_{y1} = f(\dots y_{1\dots})$ er forbruksutgiftene på feriereiser

$C_{y2} = f(\dots y_{2\dots})$ er forbruksutgiftene på kurs og konferansereiser

$C_{y3} = f(..y_3..)$ er forbruksutgiftene på forretningsreiser

Vi vil se på antakelser om hvordan partielle endringer av argumentene i funksjonen påvirker C (total forbruksutgift i Norge). Enklest kan dette formuleres ved å uttrykke de partielle deriverte av argumentene i funksjonen (1) kan settes lik det vi har antatt fra (2) til (7) nedenfor: Det kunne være en (eller kanskje flere) interessant forskningsoppgave å forsøke å estimere f -funksjonen (1) ved statistiske metoder.

Vå første antakelse er gitt ved (2):

$$(2) \quad f_R'(R, O_n, L, A, p, q, y_m) > 0$$

Jo høyere personlig inntekt turistene har, desto høyere forbruksutgift pr døgn. Vi har også undersøkt husholdningsinntekten til turistene som har lignende forløp som den personlige inntekten, men denne påvirker ikke totalforbruket så signifikant som den personlige inntekten.

$$(3) \quad f_L'(R, O_n, L, A, p, q, y_m) > 0$$

Jo lenger unna Norge turistene kommer fra (L øker), desto høyere total forbruksutgift pr gjestedøgn. Dette har to forklaringer. For det første vil forbruksutgiften av transporttjenester isolert sett øke ved at L øker. Videre, og dette har sammenheng med (2), vil en ved seleksjonen av reisemål alene, påvirke hvilke turister som velger å besøke Norge. Relativt flere turister med høyere inntekter vil velge Norge når L øker.

$$(4) \quad f_O'(R, O_n, L, A, p, q, y_m) < 0 \quad \text{ved økende } n \text{ (} n = 1, \dots, k \text{)}$$

Overnattingsformen påvirker forbruksutgiftene pr gjestedøgn ved til at utgiftene øker, når en dyrere overnattingsform velges. Forbruksutgift pr gjestedøgn regnet eksklusive overnattingsutgifter, gir imidlertid ikke signifikante økninger i utgiften.

Det er også viktig å være klar over at hotellturister ofte har kortere besøkslengde enn turister som benytter andre overnattingsformer. Generelt er det slik at turister som har høyt forbruk pr gjestedøgn, har kortere oppholdslengde i Norge. Det vil igjen si at de relativt store forskjellene vi kan observere pr gjestedøgn, vil ha en tendens til å utjevne seg for ulike turister dersom en måler det totale forbruket i Norge pr turist. Dette kan også forklare at turister som velger dyr overnattingsform og har kortere opphold, har relativt sett høyere pris på sin egen fritid.

$$(5) \quad f_p'(R, O_n, L, A, p, q, y_m) > 0$$

Prisnivået på stedet påvirker forbruksutgiftene til turistene positivt. F eks observerer vi høyere forbruksutgifter på typiske turistmagneter som Nordkapp og i Geiranger enn det vi tilsvarende finner på andre mer vanlige besøkssteder, forutsatt lik overnattingsform og nasjonalitet. En annen virkning er at det på slike turistmagneter gjerne er ubalanse i sesongen mellom tilbud og etterspørsel etter ulike overnattings tjenester. Dette medfører at turistene må velge andre overnattingsformer enn den de egentlig etterspør. Dette bidrar til reelt å øke forbruksutgiften under oppholdet på stedet.

$$(6) \quad f_q'(R, O_n, L, A, p, q, y_m) < 0$$

Jo mindre ønskelig valutasisuasjon turistene drar nytte av under oppholdet i Norge, desto mindre vil turistens forbruk isolert sett være. I tillegg må vi regne med mindre turisttilstrømming fra land som har forverret sin valutasisuasjon vis a vis NOK. Dette gjelder særlig for amerikanere, briter, svensker og tyskere. Turister fra andre land enn disse synes å være mindre prisfølsomme for valutasingninger (se Jean-Hansen, 1989).

Vi har ikke sagt noe eksplisitt om hvordan aktivitetsvariablen (A) påvirker totalforbruket. Observerer vi høye utgifter på denne vil vi observere at disse utgiftene fortrenger budsjettet til andre utgifter. Derfor er det neppe mulig å få testet denne variablen slik at vi får et signifikant utsagn om at utgifter til aktiviteter påvirker total forbruksutgift pr gjestedøgn:

$$(7) \quad \text{dvs hvorvidt: } f_A'(R, O_n, L, A, p, q, y_m) \text{ er ulik } 0$$

Vi har hittil bare drøftet ferie- og fritidssegmentet. Men dersom vi ser på alle reisende, vil vi ha at y_m -variablen er større enn 1 ($m=1$ er fritidsreisende). Altså får vi at:

$$(8) \quad f(R, O_n, L, A, p, q, y_m)|_{m=1} < f(\dots)|_{m=2} < f(\dots)|_{m=3}$$

(8) sier at forbruket pr gjestedøgn er lavest ved fritidsreiser, noe høyere ved kurs- og konferansereiser og høyest ved forretningsreiser. Dette skyldes kanskje først og fremst at for ikke ferie- og fritidsreisende (dvs for $m > 1$), vil det som regel dreie seg om hotellovernattinger. Dessuten er oppholdets varighet klart kortere enn ved ferie/fritidssegmentet. Dette bidrar til at transportutgiftene må fordeles på færre dager. Dette gir derfor høyere forbruksutgift pr gjestedøgn for transportutgiftene til og fra reisemålet.

Endelig må det trekkes inn at ved $m > 1$, så vil tidsaspektet være slik at en ønsker å kutte reisetiden mest mulig for derved å spare lønn- og arbeidskostnader for arbeidsgiveren sin eller for sitt eget firma.

8.4 Behov for videre undersøkelser

Vi har nå dekket de fleste kategorier av turister eller reisende som er kunder i bedrifter som vil kunne rubriseres under «norsk reiselivsnæring», men noen kategorier gjenstår likevel.

8.4.1 Forretningsreisende nordmenn og utlendinger

Dette er en sentral gruppe av reisende som vi ikke har undersøkt. Det er kanskje mer interessant å få bedre kunnskap om norske forretningsreisende enn utlendinger som reiser i Norge.

Det kreves både en klar definisjon av hva en forretningsreise og -reisende er, og hvilket omfang dette har. Vi har to kilder til informasjon om omfanget av slike reiser: *Hotellstatistikken* gir omfanget av antallet forretningsbaserte gjestedøgn som hotellene har blant sine norske kunder. Videre gir *Gjeste-statistikken* informasjon om antall gjestedøgn utenlandske forretningsreisende tilbringer i Norge. Det vi derfor mangler er hvor stort omfang

norske forretningsreisende som av en eller annen grunn *ikke* bor på hotell har.

Dessuten mangler vi informasjon om *hvilke overnattingsformer* utenlandske forretningsreisende benytter i Norge. Vi kan lage noen røffe anslag over fordelingen av overnattinger fra Gjestestatistikken, men vi mangler et godt erfaringsgrunnlag i tolkningen av slike tall.

Antakeligvis er over 90 prosent av all overnattingsaktivitet for både nordmenn og utlendinger på forretningsreise hotellovernattinger. Prosenten er trolig høyere for utlendinger enn for nordmenn.

Vi har heller ikke sikker kunnskap over hvilke næringer som har relativt mye forretningsreiseaktivitet, like lite som vi har kjennskap til hvilke næringer som bidrar til forretningsreiseaktivitet fra andre næringer (initierende, dvs næringer som bidrar til forretningsreiseaktivitet).

Tilsvarende, som vi har pekt på for antall gjestedøgn, mangler vi forbruks-tall pr gjestedøgn for de samme kategorier av reisende.

8.4.2 Utenlandske deltakere på kurs- og konferansereiser eller kongressreiser

Reiselivsutvikling AS har i sin rapport fra 1992 undersøkt det internasjonale kongressmarkedet i 5 større byer i Norge, men hele konferansemarkedet er ikke undersøkt. Vi mangler både volumtall og tall over forbruket pr gjestedøgn for slike reiser.

Praktiske erfaringer vi gjorde i kurs- og konferanseundersøkelsen vinteren 1996, var at premiering for deltakelse var helt nødvendig.

Videre var det nødvendig ikke bare å ha kontakt med hotellet, men også med den faglige kurs- eller konferansekomitéen. Hotellet kan ofte ha et annet syn enn det kurskomitéen har. Som regel er kurskomitéer mer kritiske til en intervjuundersøkelse blant deltakerne fordi undersøkelsen stjeler av den faglige tiden deltakerne har på konferansen.

8.4.3 Skuldervesongturisme

Dersom reiselivsbedriftene som særlig er lokalisert i distriktene, skal klare å holde åpent og samtidig ha lønnsom drift, er skuldervesongene (vår og høst) en akilleshæl. Vi har pr i dag liten kunnskap om det er noen forskjell på skuldervesongturister og turister som besøker oss i sommer- eller vinter-sesongene. I Gjestestatistikken har vi oversikt over volumet på trafikken av utlendinger, og hotellstatistikken gir detaljert oversikt over aktiviteten som er generert av norsk og utenlandsk etterspørsel. Men vi mangler bedre forbruksdata pr gjestedøgn etter ulike overnattingsformer i disse sesongene.

8.4.4 Norske turistenes forbruk i utlandet

En interessant for slik informasjon vil kunne være Norges Banks statistikkavdeling som bidrar til datagrunnlaget for oppstilling av Utenriksregnskapet for Norge. Ferieundersøkelsen dekker en del av slike reiser. Norske forretningsreiser til utlandet vil ikke være dekket i denne undersøkelsen og heller ikke weekendreiser av kort varighet som har et økende omfang. Gjestestatistikken kunne på en rimelig måte utvides til å fange opp også slike turister.

Litteraturliste

Akselsen, Rolf E 1986:

Reiselivsnæringen og den lokale økonomi - En metodisk gjennomgang av reiselivsnæringens effekter i den lokale økonomi. Delrapport i Hol prosjektet. BBR Consult 1986. Utgitt som publikasjon i serien Reiselivsinformasjon av Reiselivsseksjonen i Samferdselsdepartementet.

Andreassen, Stein-Erik og Lexau, Øyvind og Flåtsund, Kirsten 1985:

Alpinundersøkelse 1984. Telemark Distriktshøgskole. Bø i Telemark, 1985. Utgitt som publikasjon i serien Reiselivsinformasjon av Reiselivsseksjonen i Samferdselsdepartementet.

Eide, Finn Helge og Evjen, Åse Marie og Førde, Gerd 1992:

Internasjonale kongresser i Norge - En markedsundersøkelse
Konsulentrapport fra Reiselivsutvikling a.s. Bergen. Oktober 1992.

Ericsson, Birgitta og Vonlanthen, Peter 1986:

Hytteundersøkelsen - En undersøkelse om bruk av de private fritidshusene og forbruk blant hytteeierne. Hol kommune 1983/84. Delrapport i Hol prosjektet. Østlandsforskning 1986. Utgitt som publikasjon i serien Reiselivsinformasjon av Reiselivsseksjonen i Samferdselsdepartementet.

Flognfeldt jr, Thor 1996:

Tilreisendes forbruk i Ottadalen juni - september 1995
Upublisert utkast til notat ved Høgskolen i Lillehammer. Mars 1996.

Haukeland, Jan Vidar og Grue, Berit 1996:

Turistenes forbruk i Norge sommeren 1995. Oslo, Transportøkonomisk institutt. TØI rapport 320/1996. Oslo. 1996. ISBN 82-7133-965-6.

Jean-Hansen, Viggo 1989:

Sammenhengen mellom underskuddet i utenriksregnskapet for reisetrafikk og pris- og kostnadsnivået i Norge. Oslo, Transportøkonomisk institutt. Arbeidsdokument av 1.12.1989.

Jean-Hansen, Viggo, 1991:

Hotellturisters forbruksutgifter og inntektsforhold i 1990. Oslo, Transportøkonomisk institutt. TØI rapport 0086/1991. ISBN 82-7133-694-0.

- Jean-Hansen, Viggo og Ryntveit, Geir Olav 1992:
Forbruksundersøkelse for turister i Norge 1991. Oslo, Transport-
økonomisk institutt. TØI rapport 120/1992. Oslo. 1992.
ISBN 82-7133-734-3.
- Rideng, Arne, 1996:
Gjestestatistikk: Vintersesongen 1995
Upublisert dokument Transportøkonomisk institutt september 1995.
- Rideng, Arne, 1996;
Gjestestatistikk
Diverse arbeidsdokumenter fra Transportøkonomisk institutt 1996:
Arb.dok TRU/0588/1996 Årsoversikt 1995
Arb.dok TRU/0569/1996 Sommersesongen 1995
Arb.dok TRU/0585/1996 Høstsesongen 1995
- Tallhaug, Knut J., 1980:
Sverige som vintermarked for norske turist- og høyfjellshoteller.
Oppland Distriktshøgskole. Lillehammer. November 1980.
- Tingstad, Stein, 1993:
Vintersportstedet som produkt - En markedsorientert tilnærming.
Arbeidsnotat nr 82/1993. SNF. Bergen. 1993.
- Vaage, Odd Frank, 1994
Feriereiser 1992/93. SSB-rapport 94/6.
- Vaage, Odd Frank, 1995
Feriereiser 1993/94. SSB-rapport 95-13.

Vedlegg 1

Tabeller

Vedlegg 1

Vedleggstabell I. Detaljert sammensetning av total forbruksutgift pr gjestedøgn i undersøkelsen foretatt på fire vintersportssteder i Norge vinteren 1996. Kr pr gjestedøgn.

Utgiftsart	Hotellturister		Hytteturister		
	Nordmenn	Utlendinger	Nordm. egen hytte	Nordm. leid hytte	Utlend. leid hytte
Total forbruksutgift pr gjestedøgn	667	702	371	625	577
Forhåndsbetalte utgifter	86	375	16	195	268
fordelt på:					
<i>Transportutgifter</i>	19	145	8	20	58
<i>Overnattingsutgifter</i>	59	195	0	155	174
<i>Andre utgifter</i>	8	33	8	20	36
Forbruksutgift på stedet	581	327	355	430	309
fordelt på:					
Overnattingsutgifter	220	51	0	65	21
Serveringsutgifter	107	56	43	56	53
<i>Restaurant</i>	84	33	17	25	24
<i>Kafè ol.</i>	17	17	21	23	20
<i>Grillbar/ gatekjøkken</i>	6	6	5	8	9
Transportutgifter	49	22	42	41	24
<i>Fly (innen Norge)</i>	4	0	2	0	1
<i>Båt/ferge (i Norge)</i>	0	4	0	0	6
<i>Togreise (i Norge)</i>	4	2	1	4	0
<i>Bensin, olje</i>	31	8	34	29	12
<i>Parkering/bomutg.</i>	2	0	3	1	1
<i>Taxi</i>	4	4	1	5	3
<i>Annen lokal transport</i>	4	4	1	2	1
Varekjøp	87	69	165	132	71
<i>Dagligvarer</i>	46	21	115	90	36
<i>Kioskvarer</i>	12	7	12	10	6
<i>Souvenirer ol.</i>	6	12	2	2	5
<i>Sports, foto-, fritidsutstyr</i>	17	17	33	24	16
<i>Klær og sko</i>	6	12	3	6	7
Aktivitetsutgifter	108	120	97	116	131
<i>Underholdning</i>	2	3	2	5	1
<i>Museer, utstillinger</i>	0	1	1	0	0
<i>Svømmehall</i>	1	5	3	3	2
<i>Heiskort</i>	89	78	87	100	91
<i>Leie av skiutstyr</i>	16	33	4	8	36

Tabellen fortsetter på neste side

Vedleggstabell 1 fortsetter

Utgiftsart	Hotellturister		Hytteturister		
	Nord- menn	Utlend- inger	Nordm. egen hytte	Nordm. leid hytte	Utlend. leid hytte
Andre utgifter	10	10	8	21	9
<i>Porto, telefon</i>	3	5	2	5	4
<i>Reisehåndbøker, kart</i>	0	1	0	1	0
<i>Personlige utg. forøvrig</i>	1	1	0	3	1
<i>Andre utgifter</i>	6	3	6	12	4

Vedleggstabell 3.1. Intervjuarbeid utført i Trysilområdet i vinterundersøkelsen 1996. Utførte intervjutimer.

Sted i området	Uke 7	Uke 8	Uke 9	Uke 10	Uke 11	I alt	Prosent
Turistsenteret Trysilfjellet	3	6	3			12	10
Trysil sentrum «Bygda»		3	3		3	9	7
Hyttene i Vikinggrenda	3					3	2
Heiskortutsalgs Turistsenteret	3					3	2
Fageråsen hytter	5	3	3	8	3	22	18
Trysil Knut Langrennssenter	4	8	3			15	12
Trysilfjellet sør (hytter)	4		3	3	3	14	11
Trysil Knut Hotell (resepsjon)	3		3	2		5	4
Viking Hotell	3			2		5	4
Skurvfjellet (hytter)		3	3			6	5
Langrennsløypene ved Skihytta		2	3	2	3	10	8
Langrennsløypene ved Ås		2	3			5	4
Libakken Trysilfjellet		3				3	2
Knettsetra		4				4	3
Vikinggrenda Trysilfjellet		4				4	3
Hanstad Hyttene			3			3	2
Trysil-området i alt	28	38	30	17	12	125	100

Vedleggstabell 3.2. Intervjuarbeid utført i Lillehammerområdet i vinterundersøkelsen 1996. Utførte intervjutimer.

Sted i området	Uke 7	Uke 8	Uke 9	Uke 10	I alt	Prosent
Sjusjøen	13	18	20	16	67	50
Hafjell	14	16	16	8	54	40
Kvitfjell	7	7			14	10
Lillehammer-området i alt	34	41	36	24	135	100

Vedleggstabell 3.3. Intervjuarbeid utført i Hallingdal/Hemsedalområdet i vinterundersøkelsen 1996. Utførte intervju timer.

Sted i området	Uke 7	Uke 8	Uke 9	I alt	Prosent
Hemsedal sentrum	14		7	21	16
Hemsedal hotell		3		3	2
Hemsedal skisenter	24	22	11	57	44
Skogstad	4			4	3
Fanitullen kafeteria		2		2	1
Lio Fjellstue		4		4	3
Turistkontoret Hemsedal		4		4	3
Kjøpesenter Hemsedal		6		8	6
Gol jernbanestasjon		2	6	8	6
Geilo sentrum		2		2	1
Highland Hotell			4	4	3
Vestlia skisenter			7	7	5
Geilo skisenter			7	7	5
Ialt utført intervjuarbeid	42	45	42	129	100

Vedleggstabell 3.4. Intervjuarbeid utført på de ulike steder innen Hovdenområdet i vinterundersøkelsen 1996. Utførte intervju timer.

Sted i området	Uke 7	Uke 8	Uke 9	I alt	Prosent
Hovdestøylen Hotell	7		7	14	17
Hovden Høgfjellshotell	7	7		14	17
Hovden sentrum			7	7	8
Hovden Skisenter		7	7	14	17
Hovden Høyfjellsenter			7	7	8
Hovden Fjellstue		7		7	8
Hovden Apartementshotell		7	7	14	17
Bykle Gjestegard		7		7	8
Ialt utført intervjuarbeid	14	35	35	84	100

Vedlegg 2

Spørreskjemaer

- **Vinterturister (sted)**
- **Grenseundersøkelsen**
- **Kurs- og konferansedeltakere**

Undersøkelse om ferieforbruk

Vær vennlig å sette av noen minutter til å besvare dette spørreskjemaet. Formålet med undersøkelsen er å kartlegge de økonomiske virkninger, både lokalt og nasjonalt, av feriereiser i Norge.

Det er selvsagt en frivillig sak å delta i undersøkelsen. Men for at resultatene skal bli mest mulig pålitelige, håper vi at du/dere har tid og anledning til å besvare spørsmålene. Spørreskjemaet blir behandlet strengt fortrolig, og ingen av svarene vil kunne tilbakeføres til enkeltpersoner. Transportøkonomisk institutt utfører undersøkelsen på oppdrag fra Nærings- og energidepartementet.

Vær vennlig å levere det utfylte skjema tilbake til vårt personell, eller postlegg det eventuelt i vedlagte ferdig frankerte svarkonvolutt.

---

1) Vær vennlig å oppgi postnummer for ditt bosted (fire siffer).

2) Hva er hovedformålet med den reisen du er på nå?

Sett ett kryss!

Venne-/familiebesøk

Ferie

3) Hvor mange netter i alt vil du (dere) være borte fra hjemmet på denne reisen (regn med hele perioden fra du (dere) forlot hjemstedet og til du (dere) kommer hjem igjen)?

..... netter på **hele reisen**

4) Hvor lenge regner du (dere) med å være i Norge (innenfor landets grenser) på denne reisen?

..... netter i **Norge**

5) Hvem reiser du eventuelt sammen med på denne reisen?

Sett eventuelt flere kryss!

Reiser alene

Andre familiemedlemmer

Ektefelle/samboer

Venner/kolleger

Barn (under 12 år)

Andre

6a) Har du (dere) betalt noen av utgiftene til reise, overnatting, servering etc., før du (dere) reiste hjemmefra?

Ja (besvar også spørsmål 6b) og 6c))

Nei (gå til spørsmål 7)

6b) Hvis ja, kan du i så fall oppgi hvor mye du (dere) har betalt **på forhånd**. Beløpene gjelder totalbeløpet for **alle i ditt reisefølge**. Forsøk også å anslå hvordan disse forhåndsbetalte utgifter fordeler seg på transport, overnatting og andre utgifter:

Forhåndsbetalte utgifter for deg og ditt reisefølge: .....kr

Herav:

- transportutgifter: ..... kr

- overnattingsutgifter: ..... kr

- andre utgifter: ..... kr

6c) Hvor mange personer gjelder disse utgiftene for?

Antall personer: ....., hvorav barn under 12 år: .....

De neste spørsmål (spørsmål 7, 8 og 9) dreier seg om dagen i går:

7) Hvilket eller hva slags sted oppholdt du deg på **i går**?
Sett ett kryss!

På **samme sted** som nå

På **annet sted** enn der du er nå:

i større by

i mindre by

landdistrikt

var på reise fra et sted til et annet

8) Hva slags overnatting benyttet du (dere) **natten til i går**?
Sett kun ett kryss!

hotell, pensjonat, kro e.l.

leid hytte

egen eller lånt hytte

hos familie/venner

campinghytte/telt/campingvogn på campingplass

campinghytte/telt/campingvogn utenfor campingplass

bobil plassert på campingplass

bobil plassert utenfor campingplass

annet

- 9) Vi ber deg nå om å oppgi **verdien av det forbruket som du (dere) hadde i går**. Du skal regne **med alt forbruk som alle med felles økonomi** (dvs. de som deler utgifter, betaler for hverandre) **i reisefølget hadde i går**. Det som eventuelt er forhåndsbetalt, skal **ikke** medregnes i beløpet her. Utover totalsummen ønsker vi at du spesifiserer dette forbruket for forskjellige varer og tjenester.

Antall personer som forbruket nedenfor gjelder for: ....., **hvorav barn under 12 år:** .....

Overnatting

- Overnatting natten til i går .....kr.

Servering:

- Restauranter .....kr.

- Kafeer/vegkroer .....kr.

- Grillbarer/gatekjøkken .....kr.

Transport:

- Flyreise (innen Norge) .....kr.

- Båt- og fergeutgifter (i Norge) .....kr.

- Togreise (i Norge) .....kr.

- Bensin, olje .....kr.

- Parkering, bompenger .....kr.

- Taxi .....kr.

- Annen lokal transport (buss, T-bane e.l.) .....kr.

Varekjøp:

- Dagligvarer (mat, drikkevarer etc) .....kr.

- Kioskvarer .....kr.

- Souvenirer, brukskunst, gaveartikler .....kr.

- Sports-, foto- og fritidsutstyr .....kr.

- Tøy og sko .....kr.

Aktiviteter:

- Underholdning (kino, teater, konsert, idrettsarrangementer) .....kr.

- Museer, utstillinger, akvarier etc .....kr.

- Heiskort .....kr.

- Svømmehall .....kr.

- Utleie av skiutstyr .....kr.

Andre utgifter:

- Porto, telefon .....kr.

- Reisehåndbøker, kart .....kr.

- Personlige utgifter for øvrig (helseutgifter, frisør etc) .....kr.

- Andre utgifter (angi arten:) .....kr.

Overslag over gårsdagens totalforbruk (uten at eventuelle forhåndsbetalte utgifter er regnet med):

.....kr.

Det neste spørsmålet dreier seg igjen om hele feriereisen i Norge:

10) Kan du forsøke å anslå **de samlede utgifter, utover de forhåndsbetalte, for deg og ditt reisefølge** på denne reisen i Norge ?

Her ønsker vi at du tar med **hele forbruket** (transportutgifter, overnatting, mat, aktiviteter, shopping og alle andre utgifter) som du (dere) forventer **underveis i Norge**.

Antatt totale utgifter for hele reisefølget på feriereisen i Norge:

☐ 0 - 999	☐ 15.000 - 19.999
☐ 1.000 - 2.999	☐ 20.000 - 29.999
☐ 3.000 - 4.999	☐ 30.000 - 39.999
☐ 5.000 - 6.999	☐ 40.000 - 49.999
☐ 7.000 - 9.999	☐ 50.000 - 70.000
☐ 10.000 - 14.999	☐ over 70.000
☐ Vanskelig å anslå	

11) Til slutt noen opplysninger om din og husstandens samlede årlige bruttoinntekt:

	Egen personlig inntekt	Husstands- inntekt, inkl. deg selv
Under 100.000	☐	☐
100.000 - 149.000	☐	☐
150.000 - 199.000	☐	☐
200.000 - 299.000	☐	☐
300.000 - 399.000	☐	☐
400.000 - 499.000	☐	☐
500.000 - 700.000	☐	☐
Over 700.000	☐	☐

Takk for velvillig hjelp! Fortsatt god ferie!

Svensk

Undersökning om konsumtion vid semestervistelse i Norge

Vi ber dig ägna några minuter av din tid till att besvara detta frågeformulär. Syftet är att kartlägga de ekonomiska effekter, både lokalt och för hela landet, av våra resenärernas vistelser i Norge.

Det är självfallet frivilligt att delta i undersökningen. Men för att resultatet skall bli så tillförlitligt som möjligt, hoppas vi att du/ni har tid och möjlighet att besvara frågorna. Frågeformuläret kommer att hanteras helt konfidentiellt, och inget av svaren kommer att kunna spåras tillbaka till den/de svarande. Det Transportekonomiska Institutet genomför undersökningen på uppdrag av Närings- och energidepartementet i Norge.

Var vänlig och lämna det ifyllda formuläret till vår personal, eller posta det i bifogade frankerade svarskuvert.

1) I vilket land bor du (ni)?

Sverige   Finland   Danmark

Annat land, vilket?.....

2) Vad är anledningen till denna Norgeresa? (Sätt endast ett kryss!)

Besök hos släkt/vänner   Kurs/konferens
 Semester/fritidsresa   Tjänsteresa/affärsresa
 Shoppingresa   Annan anledning

3) Totalt hur många nätter kommer du (ni) att vara borta från hemmet på denna resa (räkna med hela perioden från när du (ni) lämnade hemmet tills du (ni) kommer hem igen)?

..... nätter **på hela resan**

4) Hur länge räknar du (ni) med att vara i Norge under denna resa?

..... nätter **i Norge**

5) Vem reser du i sällskap med på denna resa?

Sätt eventuellt flera kryss!

Reser ensam   Andra familjemedlemmar
 Äkta hälft/sambo   Vänner/kollegor
 Barn (under 12 år)   Andra

6a) Har du (ni) betalt någon av kostnaderna för resa, övernattnig, mat etc., **innan** du (ni) reste hemifrån?

Ja (svara också på delfrågorna 6b) och 6c))

Nej (gå till fråga 7)

6b) Om ja, kan du i så fall ange hur mycket du (ni) har betalt **i förväg**. Beloppen avser totalbeloppet för **alla i ditt resällskap**. Försök också att uppskatta hur dessa förbetalda kostnader fördelar sig på transport, övernattnig och andra utgifter:

Var vänlig och ange beloppet i SEK:

Förbetalda kostnader för dig och ditt resällskap: SEK .....

Varav:

- transportkostnader: SEK .....

- övernattningskostnader: SEK .....

- andra kostnader: SEK .....

6c) Hur många personer omfattas av dessa kostnader?

Antal personer: ....., varav barn under 12 år: .....

De följande frågorna (nr 7, 8 och 9) avser gårdagen:

7) Vilket eller vilken typ av plats uppehöll du dig på **i går**?
Sätt ett kryss!

Samma plats som i dag

Annan plats än i dag:

större stad

mindre stad

landsort eller mindre by

var på resa från en plats till en annan

8) Vilken slags övernattnig utnyttjade du (ni) **natten till i går**?
Sätt endast ett kryss!

hotell, pensionat, vägkrog e.l.

hyrd stuga

egen eller lånad stuga

hos familj/vänner

campingstuga/tält/husvagn på campingplats

campingstuga/tält/husvagn utanför campingplats

husbil parkerad på campingplats

husbil parkerad utanför campingplats

annan övernattnig

- 9) Vi ber dig nu uppge värdet av de varor som du (ni) konsumerade i går. Du skall ta med all konsumtion som alla med gemensam reskassa (dvs alla de som delar på utgifter eller betalar för varandra) i resällskapet hade i går. Utgifter som eventuellt är förbetalda, skall inte tas med i beloppet. Utöver totalsumman vill vi att du specificerar konsumtionen av de enskilda varu- och tjänstetyperna. Var vänlig och ange beloppen i norska kronor.

Antal personer som konsumtionen nedan avser: ....., varav barn under 12 år: .....

	NOK
Övernattning:	
- Övernattning natten till i går	.....kr.
Mat:	
- Restauranger	.....kr.
- Kaféer/väggrogar	.....kr.
- Grillbarer/gatukök	.....kr.
Transport:	
- Flygresor (till Norge)	.....kr.
- Båt- och färjeresor (i Norge)	.....kr.
- Tågresa (i Norge)	.....kr.
- Bensin och diesel	.....kr.
- Parkering och vägtullar	.....kr.
- Taxi	.....kr.
- Annat lokalt transportmedel (buss, T-bana e.l.)	.....kr.
Varuköp:	
- Dagligvaror (mat, dryck etc)	.....kr.
- Kioskvaror	.....kr.
- Souvenirer, konsthantverk, presentartiklar	.....kr.
- Sport-, foto- och fritidsutrustning	.....kr.
- Kläder och skor	.....kr.
Aktiviteter:	
- Nöjen (bio, teater, konsert, idrottsarrangemang)	.....kr.
- Museer, utställningar, akvarier etc	.....kr.
- Skidhyra	.....kr.
- Idrotts- och aktivitetsanläggningar, simhall	.....kr.
- Lift eller liftkort	.....kr.
Andra utgifter:	
- Porto, telefon	.....kr.
- Resehandböcker, kartor	.....kr.
- Personliga utgifter i övrigt (hälsovård, frisör etc)	.....kr.
- Andra utgifter (ange typ:)	.....kr.
Uppskattning av gårdagens totalkonsumtion (förutom förbetalda kostnader):	.....kr.

Nästa fråga handlar åter om hela Norgeresan:

- 10) Kan du försöka att uppskatta kostnaderna i Norge (utöver de förbetalda kostnader som du redogjorde för ovan) för dig och ditt resällskap på denna resa?

Här vill vi att du tar med **hela konsumtionen** (transporter, övernattnig, mat, aktiviteter, shopping och alla andra utgifter) som du (ni) beräknar **för tiden i Norge** (i SEK).

Uppskattade kostnader för hela resällskapet i SEK på resan i Norge:

☐ kr. 0 - 1.199	☐ kr. 18.000 - 23.999
☐ kr. 1.200 - 3.599	☐ kr. 24.000 - 35.999
☐ kr. 3.600 - 5.999	☐ kr. 36.000 - 47.999
☐ kr. 6.000 - 8.399	☐ kr. 48.000 - 59.999
☐ kr. 8.400 - 11.999	☐ kr. 60.000 - 83.999
☐ kr. 12.000 - 17.999	☐ över kr. 84.000
☐ Svårt att uppskatta	

- 11) Till slut några upplysningar om din och ditt hushålls sammanlagda årliga bruttointkomst (i SEK):

	Egen personlig inkomst	Hushållets inkomst inklusive din egen
Under 120.000 kr.	☐	☐
120 - 179.000 kr.	☐	☐
180 - 239.000 kr.	☐	☐
240 - 359.000 kr.	☐	☐
360 - 479.000 kr.	☐	☐
480 - 599.000 kr.	☐	☐
600 - 839.000 kr.	☐	☐
Över 840.000 kr.	☐	☐

Tack för din hjälp! Trevlig resa!

Dato:
Sted:
Init:

Undersøkelse om kurs- og konferansereiser

Vær vennlig å sette av noen minutter til å besvare dette spørreskjemaet. Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge de økonomiske virkninger av kurs- og konferansereiser i Norge.

Det er selvsagt en frivillig sak å delta i undersøkelsen. Men for at resultatene skal bli mest mulig pålitelige, håper vi at du har tid og anledning til å besvare spørsmålene. Spørreskjemaet blir behandlet strengt fortrolig, og ingen av svarene vil kunne tilbakeføres til enkeltpersoner. Transportøkonomisk institutt utfører undersøkelsen på oppdrag fra Nærings- og energidepartementet.

Vær vennlig å levere det utfylte skjema tilbake til vår representant på konferansen eller postlegg det eventuelt i vedlagte ferdigfrankerte svarkonvolutt.

1) Vær vennlig å oppgi postnummer for ditt bosted (fire siffer).

2) Hvor mange netter i alt vil du være borte fra hjemmet på denne reisen? Regn med hele perioden fra du forlot hjemstedet og til du kommer hjem igjen.

.....antall overnattinger hjemmefra for hele reisen

herav .....antall overnattinger på selve konferansen

3) Hvem reiser du sammen med på denne reisen?

(Sett ett eller flere kryss.)

Reiser alene

Kolleger

Ektefelle/samboer

Andre

4) Hvem betaler kurset eller konferansen du nå deltar på? (Sett bare ett kryss.)

Arbeidsgiver dekker alle utgiftene

Jeg betaler alle utgifter selv
(enten som firma eller helt privat)

Arbeidsgiver betaler utgiftene delvis,
resten dekkes av meg selv

Andre betaler (f.eks det offentlige,
private organisasjoner eller bedrifter)

5) Er din deltakelse på dette kurset eller konferansen knyttet til utøvelsen av ditt yrke eller er det av privat karakter?

Yrkesbetinget kurs eller konferanse

Privat kurs, ikke yrkesbetinget

6) Hvis du har svart at kurset eller konferansen er yrkesbetinget, hvilken næring eller bransje er du i?
(Seft bare et kryss)

☐ Jord- eller skogbruk	☐ Eiendomsdrift
☐ Fiske og fiskeoppdrett	☐ Forretningsmessig tjenesteyting (EDB, revisjon, teknisk tjenesteyting)
☐ Industri industrigren?.....	☐ Helse- og veterinærtjenester
☐ Elektrisitetsforsyning	☐ Undervisning
☐ Bygge- og anleggsvirksomhet	☐ Kulturell tjenesteyting
☐ Varehandel (salg)- engros eller detalj	☐ Sport (idrettslag ol.)
☐ Hotell og restaurant	☐ Sosiale tjenester og velferdsarbeid
☐ Transport (vei, bane, sjø, luft)	☐ Interesseorganisasjoner
☐ Post eller telekommunikasjon	☐ Offentlig administrasjon, forsvar, politi
☐ Bank-, finansierings- eller forsikringsvirksomhet	☐ Annet

7) Hvor bor du under denne konferansen?

☐ på hotellet der konferansen holdes	☐ hjemme
☐ annen betalt overnatting	☐ hos slekt eller venner

8) Har du hatt noen **forhåndsbetalte utgifter** før konferansen startet?

☐ Ja	☐ Nei

Hvis ja, kan du oppgi hvor mye du har betalt **på forhånd** før konferansen startet?

Forsøk også å anslå hvordan disse forhåndsbetalte utgifter fordeler seg på konferanseavgift, transport, overnatting og andre utgifter:

Forhåndsbetalte utgifter for deg, ialt ..... kr

Herav:

- konferanseavgift ..... kr

- transportutgifter: ..... kr

- overnattingsutgifter: ..... kr

- andre utgifter: ..... kr

- 9) Vi ber deg nå om å oppgi **verdien av det forbruket som du hadde i går**. Det som eventuelt er forhåndsbetalt, skal **ikke** medregnes i beløpet her. Vi vil gjerne at du spesifiserer dette forbruket på forskjellige varer og tjenester.

Overnatting

- Overnatting natten til i går .....kr.

Servering:

- Restauranter .....kr.

- Andre serveringssteder .....kr.

Transport:

- Flyreise .....kr.

- Båt- og fergeutgifter .....kr.

- Togreise .....kr.

- Bensin, olje .....kr.

- Parkering, bompenger .....kr.

- Taxi .....kr.

- Annen lokal transport (buss, T-bane e.l.) .....kr.

Varekjøp:

- Dagligvarer (mat, drikkevarer etc) .....kr.

- Kioskvarer .....kr.

- Souvenirer, brukskunst, gaveartikler .....kr.

- Sports-, foto- og fritidsutstyr .....kr.

- Tøy og sko .....kr.

Aktiviteter:

- Underholdning (kino, teater, konsert, idrettsarrangementer) .....kr.

- Museer, utstillinger, akvarier etc .....kr.

- Andre aktiviteter

Andre utgifter:

- Porto, telefon .....kr.

- Personlige utgifter for øvrig (helseutgifter, frisør etc) .....kr.

- Andre utgifter (angi arten:) .....kr.

Overslag over gårsdagens totalforbruk (uten at eventuelle forhåndsbetalte utgifter er regnet med): .....kr.

10) Kan du forsøke å anslå dine og andres (f.eks arbeidsgiver eller andre som betaler deler av kurset eller konferansereisen din) samlede utgifter - inklusive reiseutgifter - med din deltakelse her på denne konferansen?

Ta ikke med dine lønnsutgifter eller tapt arbeidsfortjeneste eventuelt du har ved å delta på denne konferansen:

- Under 1000 kr
- 1000 kr - 1990 kr
- 2000 kr - 2990 kr
- 3000 kr - 3990 kr
- 4000 kr - 4990 kr
- 5000 kr - 5990 kr
- 6000 kr - 6990 kr
- 7000 kr - 7990 kr
- 8000 kr - 9990 kr
- Over 10 000 kr
- Umulig for meg å anslå et slikt beløp

11) Til slutt noen opplysninger om inntekt.

Vennligst oppgi din egen og hele husstandens samlede årlige bruttoinntekt.

	Egen personlige årsinntekt	Husholdningsinntekt, inkl. din inntekt
Under 100.000 kr	☐	☐
100.000 kr- 149.000 kr	☐	☐
150.000 kr - 199.000 kr	☐	☐
200.000 kr - 249.000 kr	☐	☐
250.000 kr - 299.000 kr	☐	☐
300.000 kr - 349.000 kr	☐	☐
350.000 kr- 399.000 kr	☐	☐
400.000 kr - 499.000 kr	☐	☐
500.000 kr- 599.000 kr	☐	☐
Over 600.000 kr	☐	☐

Takk for velvillig hjelp!

Vennligst ikke skriv her (for TØI's eget bruk).
konferanse:

hotell:

ENKÄT OM RESOR I NORGE

När du svarar på denna enkät hjälper du oss med kunskaper om våra gästers besök i Norge. Tack för hjälpen!

---

1. *I vilket land bor du (ni)?*

¹ Sverige   ³ Finland   ² Danmark

Annat land, vilket?.....

2. *Vad är orsaken til denna Norgesresa? (Sett bara ett kryss!)*

Besökt släkt/vänner   Kurs/konferans
 Semester/fritidsresa   Tjänesteresa/affärsresa
 Shoppingresa   Andra orsaker

3. *Vilken typ av bil använder du (ni) på denna resa?*

Personbil   Personbil med husvagn
 Husbil, campingbil   Motorcykel, moped

4. *Hur många personer är ni i bilen? ..... personer*

5. *Hur länge har du (ni) varit i Norge **på denna resa?***

En dag eller kortare tid (utan övernattning)

Jag (vi) har övernattat ..... nätter i Norge, av detta

..... nätter på hotell, pensionat, kro, vandrarhem, turiststuga ol

..... nätter i stuga (egen, hyrd eller lånad)

..... nätter hos släkt/vänner

..... nätter **på** campingplats; i stuga, tält, husbil/husvagn

..... nätter **utanfor** campingplats; i tält, husbil/husvagn

..... nätter på annat sätt

6. Totalt hur många nätter kommer du (ni) att vara borta från hemmet på denna resa (räkna med hela perioden från när du (ni) lämnade hemmet tills du (ni) kommer hem igen)?

..... nätter **på hela resan**

7. Hur länge har du (ni) varit **i Norge på denna resa?**

- En dag eller kortare (utan övernattnig) (
 Jag (vi) har övernattnat ..... nätter i Norge

8. Var du/ni på ett eller två ställen under vistelsen i Norge eller reste du/ni runt på olika ställen?

- Övernattade huvudsakligen på ett eller två ställen.
 Övernattade på många olika ställen.

9. Var vistades du/ni längst i Norge?

.....

10. Har du (ni) betalat någon av kostnaderna för resa, övernattnig, mat etc. för dig och ditt resällskap **innan** resan påbörjades hemifrån?

- Ja   Nej

Hvis ja, var vänlig och uppge de förbetalda kostnader för **hela resällskapet i SEK:**

☐ Inget	☐ kr. 8.400 - 11.999
☐ kr. 0 - 1.199	☐ kr. 12.000 - 17.999
☐ kr. 1.200 - 3.599	☐ Över kr 18.000: ange ca belopp: .....
☐ kr. 3.600 - 5.999	☐ Minns ej
☐ kr. 6.000 - 8.399	

Antal personer som de förbetalda kostnaderna gäller för: .....,

varav **barn under 12 år:** .....

11. Kan du försöka att uppskatta kostnaderna i Norge (utöver de förbetalda kostnader som du har redogjort för ovan) för dig och ditt resällskap på denna resa?

Var vänlig och uppge antal personer som beloppet gäller för samt **hela konsumtionen** (transporter, övernattnig, mat, aktiviteter, shopping och alla andra utgifter) som du (ni) har haft **under tiden i Norge** (i SEK).

Antal personer som utgifterna gäller för: .....,

varav **antal barn under 12 år**: .....

Sammanlagda kostnader för hela resällskapet i SEK på resan i Norge:

☐ kr. 0 - 1.199	☐ kr. 18.000 - 23.999
☐ kr. 1.200 - 3.599	☐ kr. 24.000 - 35.999
☐ kr. 3.600 - 5.999	☐ kr. 36.000 - 47.999
☐ kr. 6.000 - 8.399	☐ kr. 48.000 - 59.999
☐ kr. 8.400 - 11.999	☐ kr. 60.000 - 83.999
☐ kr. 12.000 - 17.999	☐ över kr. 84.000
☐ Svårt att uppskatta	

12. Har du varit i Norge tidigare?

(Sätt ett kryss!)

- Ja, flera gånger
 Ja, en gång
 Nej, aldrig

13. Några upplysningar om dig själv:

Kön (M/K): .....

Ålder: ..... år

14. Din och ditt hushålls sammanlagda årliga bruttoinkomst (i SEK):

	Egen personlig inkomst	Hushållets inkomst inklusive din egen
Under 120.000 kr.....	☐	☐
120 - 179.000 kr.....	☐	☐
180 - 239.000 kr.....	☐	☐
240 - 359.000 kr.....	☐	☐
360 - 479.000 kr.....	☐	☐
480 - 599.000 kr.....	☐	☐
600 - 839.000 kr.....	☐	☐
Över 840.000 kr.....	☐	☐

Tack för din hjälp! Trevlig resa!

UNDERSØGELSE OM NORGESREJSER

Når du besvarer dette spørgeskema hjælper du os med at få bedre kundskab om våre gæsters besøg i Norge. Tak for hjælpen!

---

1. I hvilket land bor du (I)?

² Danmark   ¹ Sverige   ¹⁷ Tyskland

Andet land, hvilket?.....

2. Hvad er hovedformålet med Norgesrejsen? (Sæt kun et kryds!)

Besøg hos slægt/venner   Kursus/konference

Ferie/fritidsrejse   Forretningsrejse

Shopping   Andet formål

3. Hvilken type bil (evt. mc) anvendes til turen?

Personbil, varevogn o.l.   Personbil m/campingvogn

Autocamper   Motorcykel, knallert

4. Hvor mange personer er der i bilen? ..... personer

5. Hvor længe har du (I) været i Norge **på denne rejse**?

En dag eller kortere (uden overnatning)

Jeg (vi) har overnattet ..... nætter i Norge, heraf

..... nætter på hotel, pensionat, kro, vandrerhjem, turisthytte e.l.

..... nætter i hytte (egen, lejet eller lånt)

..... nætter hos slægt/venner

..... nætter **på** campingplads; i hytte, telt, autocamper/campingvogn

..... nætter **udenfor** campingplads; i telt, autocamper/campingvogn

..... nætter på andre måder

6. *Hvor mange mange nætter i alt vil du (I) være væk fra hjemmet på denne rejse (regn med perioden fra du (I) forlod hjemstedet og til du (I) kommer hjem igen)?*

..... nætter

7. *Hvor længe har du (I) været i Norge på denne rejse?*

En dag eller kortere (uden overnatning)

Jeg (vi) har overnattet ..... nætter i Norge

8. *Var opholdet i Norge på et eller to steder eller rejste du/I meget omkring på forskellige steder?*

Overnatning hovedsageligt på et eller to steder

Overnatning på mange forskellige steder

9. *Hvor havde du/i det længste ophold i Norge?*

.....

10. *Har du (I) betalt nogle af udgifterne til rejse, overnatning, servering etc. for dig og din rejsegruppe, før rejsen blev påbegyndt?*

Ja

Nei

Hvis ja, angiv venligst de forhåndsbetalte udgifter i alt for hele rejsegruppen i DKK:

Ingen

kr. 4.400 - 6.199

kr. 0 - 899

kr. 6.200 - 8.849

kr. 900 - 2.699

kr. 8.850 - 13.249

kr. 2.700 - 4.399

Over kr. 13.250: angiv cirkabeløb: .....

Husker ikke

Antal personer som de forhåndsbetalte udgifter gælder for .....,

heraf **børn under 12 år**: .....

11. Kan du forsøge at **anslå den samlede udgift udover de forhåndsbetalte beløb for dig og din rejsegruppe** til denne rejse i Norge ?

Angiv venligst, hvor mange personer beløbet gælder for, samt **hele forbruget** (transportudgifter, overnatning, mad, aktiviteter, shopping og alle andre udgifter) som du (I) har haft **undervejs i Norge** (i egen valuta).

Antal personer som udgifterne gælder for: .....,

heraf **børn under 12 år**: .....

Totale udgifter for hele rejsegruppen i DKK på rejsen i Norge:

☐ kr. 0 - 899	☐ kr. 13.250 - 17.699
☐ kr. 900 - 2.699	☐ kr. 17.700 - 26.499
☐ kr. 2.700 - 4.399	☐ kr. 26.500 - 35.299
☐ kr. 4.400 - 6.199	☐ kr. 35.300 - 44.199
☐ kr. 6.200 - 8.849	☐ kr. 44.200 - 62.000
☐ kr. 8.850 - 13.249	☐ over kr. 62.000
☐ Vanskeligt at anslå	

12. Har du været i Norge før?
(Sæt ét kryds!)

- Ja, flere gange
 Ja, en enkelt gang
 Nei, aldrig

13. Nogle oplysninger om dig selv:

Køn (M/K): .....

Alder: ..... år

14 Din og husstandens samlede årlige bruttoindkomst (i DKK):

	Egen personlig indkomst	Husstands- indkomst inkl. dig selv
Under 88.000 kr.....	☐	☐
88 - 132.999 kr.	☐	☐
133 - 176.999 kr.	☐	☐
177 - 264.999 kr.	☐	☐
265 - 354.999 kr.	☐	☐
355 - 441.999 kr.	☐	☐
442 - 620.000 kr.	☐	☐
Over 620.000 kr.....	☐	☐

Tak for din imødekommende indstilling! God rejse!